

Dit blad ligt ter raadpleging en lezing op de leestafels der Oost- en West-Indische Mailbooten en der voornaamste Sociëteiten, Hotels, Café's en Leesinrichtingen, zoowel hier te lande als in Oost- en West-Indië.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

OOST EN WEST

Opgericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang“.

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG
INLICHTINGDIENST } TELEF. 4519. POSTGIRO 14574

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD“
HEULSTRAAT 17, DEN HAAG. - TELEFOON 4519. - POSTGIRO 14574

Voor Administratie en Verandering van Woonplaats wende men zich in Nederl. tot den Administr.: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519. Postgiro 14574, in Ned.-Indië tot den Hoofdvertegenw. te SOEMENEP (Madoera) Mr. K. FAUSER. Voor Advertentiën tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20. Tel. Interc. 1987*. Postgiro No. 17260, beiden DEN HAAG.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN

moeten worden geadresseerd en gezonden aan de Redactie,

HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.

Fa. Wed. A. VAN GEMERT & Zn. - Havana-Sigarenfabrieken-BEST (N.-Br.), Holland

EENIG ADRES VOOR LEVERING VAN SIGAREN RECHTSTREEKS AAN PARTICULIEREN

Het succes, dat wij reeds jaren hier in Holland hadden door onze sigaren rechtstreeks te verkoopen aan de Verbruikers en dat wij door onze aanbiedingen hier in Holland dikwijls ook vele bestellingen ontvingen voor het leveren van sigaren aan familieleden of bekenden in Ned.-Indië, hebben ons op het idee gebracht aan de Particuliere Adressen in Ned.-Indië op dezelfde wijze onze offerte in te zenden, als wij in Holland doen.

At onze Afnemers zijn overtuigd, dat de sigaren, welke door ons tegen fabrieksprijzen worden afgeleverd, zeer concurrerend zijn, daar elke tusschenhandel wordt uitgeschakeld en de winsten, welke de tusschenhandel zou maken, den verbruiker ten goede komen, bedragen voor Holland 25 à 30 %. Nog belangrijker is zulks voor H.H. Rookers in Ned.-Indië, daar niet alléén Reizigers en Tokohouders (in Holland Winkeliers), doch ook IMPORTEURS worden uitgeschakeld, indien men

zelf z'n sigaren rechtstreeks gaat importeerden. Door Uwe benoogde sigaren rechtstreeks van onze fabriek te betrekken, zult U zich minstens 40 pCt. bevoordeelen. Wij raden U daarom aan eene proef te nemen met ons fabriekaat en zijn wij ervan overtuigd, dat U geregeld afnemer van onze sigaren zult worden.

Blijvende relaties te winnen is ons doel en garandeeren wij U steeds prompte bediening en onovertroffen kwaliteit.

Tracht steeds met Uwe Vrienden en Kennissen eventuele bestellingen te combineeren om aanspraak te kunnen maken op punt 2 onzer leveringsvoorwaarden waardoor U 7 pCt. korting kunt genieten van het factuurbedrag.

VRAAGT ONZE GEILLUSTREERDE PRIJSCOURANT No. 4, WELKE GRATIS EN FRANCO WORDT TOEGEZONDEN

INHOUD: Verbetering. — De Kabinetscrisis en onze Koloniën. — Amerikaansche voorlichting over Java! De nieuwe Vice-President van den Raad van Indië. Encyclopaedie van Ned.-Indië. — Kunst, Kunstnijverheid en Huisvlijt. — Van Week tot Week. — Persoverzicht uit de Ind. Bladen en Tijdschriften: Uit de Eur. Pers. Uit de Inl. Pers. Uit de Chin. Pers. — Literatuur-Overzicht. — Suriname. — Curaçao. — Uit den Verren Vreemde. — Mededeelingen. — Mutaties van 28 Nov. tot 5 December 1923.

Voor hen die NA 1 OCTOBER als lid dezer Vereniging toetreden of alsnog toetreden, geldt de contributie van het loopende jaar ook voor het volgende (1924).

Voor de Tropen
is het beroemde merk

„His Master's Voice“
GRAMOPHONES en PLATEN onmisbaar! De grootste Componisten: PUCCINI, LEONCAVALLO, MASCAgni, REIJER, SAINT-SAËNS, EDWARD ELGAR, MASSENET, enz. raden U in hunne attesten aan, uitsluitend DIT merk aan te schaffen als het hoogst begaafde kunstwerk der volmaaktheid.

De grootste Artisten op vocaal en instrumentaal gebied verleen hunne medewerking.

ALLEENVERKOOP te 's-Gravenhage bij
WILLEM SPRENGER
Agent der Gramophone Comp. Ltd.
PASSAGE 46 TEL. H. 3778

Old England

NIJMAN & PHILIPS
LADIES' AND GENTLEMEN'S TAILORS
COOLSINGEL 129 — — — ROTTERDAM

GELDBESPARING. Bij aankoop van Meubelen is het belangrijk te weten het voordeeligst adres voor smaakvolle, soliede MEUBELEN. Een bezoek aan onze ruime TOONZALEN geeft U een direct overzicht.

Eiken Slaapk., compl. f 160.— Clubfaut., geh. veerend f 75.—
Eiken Huisk., compl. f 165.— Artistiek Lichtornam. f 47.50
Eiken Heerenk., compl. f 275.—

Vraagt vrijblijvend offerte. MEUBELMAGAZIJN
„t WOONHUYS“, Parkstraat 69
Let wel GEEN Filialen TEL. H. 5328

BESCHIKBAAR.

INDISCHE UITRUSTINGEN
VOORDEELIGST ADRES:
AU BON MARCHÉ
A. DE VRIES & ZONEN
AMSTERDAM
ROTTERDAM
DEN HAAG
UTRECHT
BAARN

A.H.I.T.

Het ALGEMEEN HAAGSCH INSTITUUT VOOR TANDHEELKUNDE (A.H.I.T.) te 's-Gravenhage, Piet Heinstraat 2a, Telefoon M. 4580, is onweerlegbaar de meest moderne en beste inrichting in Europa voor de behandeling van mond- en tandziekten. De behandeling geschiedt uitsluitend door bekwame tandartsen-specialisten, onder leiding van tandarts Alex Mertens. Lage Tarieven. De gedrukte tarieven zijn kosteloos aan het Instituut verkrijgbaar, hetwelk geopend is alle werkdagen van des morgens 8.30 uur tot des avonds 10 uur, behalve van 6—7 uur. Zondagsmorgens van 10—12 uur.

NATUUR WOLLEN ONDERGOEDEREN
VAN
Jansens & Tilanus
FRIEZENVEEN

Verkrijgbaar in alle qualiteiten en maten bij
ISERIEF & Co Magazijn „de Prijslijst“
DEN HAAG.
Veenestr. 16-18. Valeriusstr. 29.
Prijscourant op aanvraag gratis.

Waar dineert en luncht u goed en goedkoop?
RESTAURANT BAZARSTRAAT
Bazarstraat 5-7 Den Haag
bij het Vredespaleis en de Scheveningsche Boschjes

is het eenige adres in Den Haag, waar U kunt Lunchen vanaf f 0.75 en Dineeren vanaf f 1.-
Restaurant à la Carte den geheelen dag. Gebruik van dranken niet verplichtend. Geen fooien.
Aanbevelend, O. F. DE VRIES

Noordeinde 13
speciaal adres voor koopjes
in Bout-, Wintermantels, Demi's en Winterjassen, Overhemden, Dassen, Jaeger- en Macco-Undergoederen, Regenmantels en Jassen in Gummi en Gabardine van f 25.- voor f 8.75, van f 35.- nu f 17.50, van f 50.- nu f 21.50 met zijde gevoerd enz., enz., 's avonds tot 9 uur geopend.

Bad- en Zweminrichting „DE REGENTES“
Telefoon M. 2739 Postrekening 69868
Weimarstraat 63, Den Haag.
In de onmiddellijke nabijheid van de Electr. tramlijnen 3, 5, 12 en de Stoomtram H. S. M.

Moderne inrichting, voldoende aan de hoogste eischen van hygiëne en comfort voor de bezoekers.

Zwembaden - Kuipbaden - Douchebaden
Zwemabonnementen en Couponboekjes voor 50 Kuip- of Douchebaden op voordeelige voorwaarden.
Op verlangen Zout-, Zee-, en Dennenloofbaden.

DEN HAAG
VB
N.V.
Vereenigde Bakkerijen
DE HAAGSCHE BROODFABRIEK EN DE OUDE VETTE HEN
Bilderdijkstraat 139 Tel. Marnix 3820
Brood - Beschuit Banket
Geregelde bezorging in alle wijken van DEN HAAG, SCHEVENINGEN, RIJSWIJK en WASSENAAR.

2DE SWEELINCKSTRAAT 131
Hutkoffers 85 x 50 x 38 f 11.-, 100 x 50 x 38 f 12.-
Ruim Koffers 100 x 50 x 50 f 13.50
Boeken Koffers f 8.—
Allen geh. gepantserd. Reparatie-inrichting

Verbetering.
In het artikel „Een ex. van Rumphius' Landbeschrijving óók in Indië“, verschenen in het vorig Nr. van het Kol. Weekbl., staan een tweetal fouten, die verbetering behoeven.
Bl. 2, linksche kolom, staat: Mr. E. H. Heeres, lees: Mr. J. E. Heeres.
Bl. 2, rechtsche kolom, staat: „beroemden ziener van Ambon“, lees: „blinden ziener van Ambon“.

De Kabinetscrisis en onze Koloniën.
Bij een onderhoud van een onzer medewerkers betreffende de thans zich voordoende ministeriële crisis, werd van welingelichte zijde de zienswijze te kennen gegeven, dat de bekende verklaring, door den Minister Ruys de Beerenbrouek in de Tweede Kamer afgelegd, n.l. dat alle Ministers individueel zich aan die verklaring gebonden zouden achten, ook voor het Departement van Koloniën naar alle waarschijnlijkheid tengevolge zou hebben het optreden van een nieuw Hoofd.
Gewezen werd op het allerongunstigst tijdstip, waarop de crisis is ingetreden, namelijk tegen den tijd van de behandeling der jaarlijksche begrotingen, een bezwaar, dat niet het minst voor de Koloniën zich zal doen gevoelen.

De reeds zoo langen tijd in de pen geweest zijnde voorstellen betreffende de hervorming van de Staatsinrichting in Nederlandsch-Indië zouden eerstdaags bij de Tweede Kamer in behandeling komen, maar zooals nu de zaken zich lieten aanzien, was het met geene mogelijkheid te zeggen, wanneer de openbare beraadslagingen in de Staten-Generaal over die voor Indië zoo gewichtige aangelegenheid ten einde zouden zijn gebracht. Bovendien zou het bij verwisseling van den Departementsleider den nieuwen titularis uit den aard der zaak een min of meer geruimen tijd kosten, alvorens hij in deze en andere nog ahangige koloniale zaken zich geheel in het onderwerp zou hebben ingewerkt.

In verband met loopende geruchten, dat de met verlof hier te lande vertoevende resident Nieuwenhuys binnenkort als hoofd van de eerste op Java in te stellen provincie naar Indië zou terugkeeren, werd de inlichting verkregen, dat de instelling van provinciën op Java en daarbuiten voorshands nog niet haar beslag zou kunnen krijgen. Immers daarvan zal geen sprake kunnen zijn vóór de Provinciale- en Regentschapsordonnantien, die thans bij den Volksraad een onderwerp van overweging zullen uitmaken, door de Indische Regeering tot stand zijn gebracht. Ook daarna zal de uitvoering nog niet anders dan geleidelijk kunnen geschieden. Vooral bij die reorganisatie van de gewestelijke en plaatselijke bestuursinrichting zijn de dagelijksche belangen van de ingezetenen zoo van nabij betrokken en zouden dus van overijde stappen in zoo uitgebreiden kring noodlottige gevolgen worden ondervonden, dat niet anders dan met de grootste behoedzaamheid en zeer geleidelijk bij de tenuitvoerlegging van de nieuwe beginselen te werk mag worden gegaan. De instelling van de eerste provincie op Java zal dan ook eerst in den loop van het volgende jaar zijn te verwachten.

Door onzen medewerker werden tevens nog inlichtingen ingewonnen omtrent de reeds meer aangekondigde instelling hier te lande van een ambt als dat van High Commissioner, althans van een min of meer daarmee te vergelijken ambt, als trait d'union tusschen Indië en Nederland, wat aangaat de voorziening in personeel en de aanschaffing van materialen voor den Nederlandsch-Indischen dienst. Ook met de verwezenlijking van dat denkbeeld zal ongetwijfeld nog geruimen tijd gemoeid zijn. Verschillende staatsrechtelijke en praktische vraagpunten zullen daartoe alsnog in beschouwing moeten worden genomen.

HET VAN OUDS BEKENDSTAANDE
MUZIEKHUIS „TENZER“
PAUL KRUGERLAAN 114
Gramophoons in alle prijzen vanaf f 15.—
Gramfoonplaten vanaf f 1.50
Reparatie-inrichting voor alle soorten muziekinstrumenten
VERZENDING NAAR OOST EN WEST

MEUBELHUIS „DE WEST“
COMPLETE MEUBILEERING
UITERST BILLIJKE PRIJZEN
DEN HAAG - WEST-EINDE 73

Amerikaansche voorlichting over Java!

De Heer J. A. Smidt te Seattle, Washington (U.S.A.), lid van Oost en West, zond de redactie een uitvoerig schrijven over een in de plaats zijner inwoning vertoonde bioscoop-film, getiteld „Thunderling Dawn“, waarin een onzinnige voorstelling gegeven wordt van het leven en de toestanden op Java. Dis is te betreurenswaardiger omdat — zooals de hr. Sm. zegt — deze film geheel Amerika zal doorgaan en men in dat land aan de bioscoop-vertooningen een opvoedkundige waarde toekent, veel grooter dan bij ons.
We mogen den hr. Smidt erkentelijk zijn dat hij in „The Seattle Star“ van 6 Nov. j.l. tegen de onjuiste voorstellingen dezer sensatie-film, welke (evenals de uitvoerige advertenties in de bladen ter aanprijzing van de film) een blaam leggen op de Europeesche samenleving op Java, te veld is getrokken.
De plaatsruimte laat niet toe het schrijven, met het begeleidend uitknipsel van de „Star“ in zijn geheel in het Kol. Weekbl. over te nemen, maar we houden het ter beschikking van hen, die er inzage van zouden willen nemen.

CORRESPONDENTIE.
Aan
den Heer J. A. Smidt
te Seattle (U.S.A.).
Het maandschrift *Holland and her Colonies* verschijnt te New-York, 44 Beaverstreet.
The Netherlands Indies Review, eveneens een maandschrift, wordt uitgegeven door de „British Chamber of Commerce for the Neth. East Indies“, bij H. M. Howard, London, Victoriastreet.

De nieuwe Vice-President van den Raad van Indië.

Omtrent den nieuwen vice-president van den Raad van Indië, den Heer W. Frijling schrijft het *N. v. d. D. v. N. I.* dat diens loopbaan stellig is de merkwaardigste en de meest bewogene in de annalen van Indië's jongste geschiedenis.
Op 20 jarigen leeftijd in December 1892 te Benkoelen aangesteld als ambtenaar ter beschikking, volgde in April van het volgende jaar zijne benoeming tot aspirant-controleur en weer een jaar later die tot controleur.
In 1895 werd de jonge controleur reeds voor zeer moeilijke werkzaamheden gesteld. De Regeering plaatste hem over naar Atjeh, waar, onder generaal Deykerhoff, juist het civiele bestuur was ingevoerd. Na de mislukking van het civiel bestuur onder generaal Deykerhoff, maakte hij het verraad van Toekoe Oemar, en later de pacificatie van Atjeh onder generaal Van Heutsz mede. Hij volgde dezen in 1898 in Pedir, in het volgende jaar op de Noord- en Oostkust, en in 1901 in Samalanga.
Voor zijn deelname aan den veldtocht op de Noord en Oostkust, verwierf de toenmalige controleur Frijling het ridderkruis van de Oranje-Nassau Orde, en voor zijn moedig gedrag in de Samalanga-expeditie het ridderkruis van de Militaire Willemsorde. De toekenning van „Het Ridder“ aan een burgerlijk ambtenaar is een buitengewone onderscheiding welke zeer zeldzaam is. Met gouverneur Westenenk is de Heer Frijling de eenige civiele landsdienaar die de M. W. O. heeft.
Na in 1902 bij Boeloe Blang Ara in een nachtelijken overval te zijn gewond, bekam de Heer Frijling een jaar verlof naar Europa en werd na ommekeer als controleur B.B. geplaatst ter Westkust van Sumatra.
Na afloop van de Boni-expeditie had de Regeering aldaar wederom een bekwaam en doortastend

Brandstoffenhandel H. HAVINGA
Oud-Gezagvoerder Kon. Paketvaart-Mij in Ned. Oost-Indië
Lid van de Vereeniging „Oost en West“
Leverancier van het Koninklijk Instituut v. d. Taal-, Land- en Volkenkunde v. N.-I.
Kantoor: HOOIKADE 13a - DEN HAAG - TEL. N. 624

GEZUSTERS PLATTEEL

Gediplomeerde Coupeuses
 Atelier voor het maken van Avond-
 en Wandel-Costumes
OBRECHTSTRAAT 550 :: 'S-GRAVENHAGE

ERNEST CASSUTTO TANDARTS

(Lid van de Vereeniging „Oost en West“)
Prins Mauritsplein 3
 (Plantsoengedeele)
 (VROEGER Fred. Hendriklaan) Telefoon SCH. 61
LAGE VASTE tarieven

bestuurs-ambtenaar noodig voor het nauwelijks gepacificeerde Zuid Midden-Celebes. Het spreekt vanzelf, dat hierbij onmiddellijk de keus viel op den controleur Frijling, die zich op N. Sumatra zoo onderscheiden had. In 1906 naar Boni overgeplaatst, werd de Heer Frijling nog hetzelfde jaar bij keuze bevorderd tot assistent-resident van Paree-Paree.

Het jaar 1909 zag zijn benoeming tot adj.-adviseur voor de bestuurszaken van de buitenbezittingen, onder den Heer Colijn; en toen laatstgenoemde tegen het einde van dat jaar gekozen werd tot lid der Tweede Kamer, volgde de Heer Frijling hem als adviseur op.

In 1913 schonk H. M. de Koningin hem het ridderkruis van de Orde van den Nederlandschen Leeuw. De Heer Fr. ging dat jaar met verlof, werd in 1914, na ommekeer, weder in zijn functie van adviseur voor bestuurszaken der buitenbezittingen hersteld, en in 1916 benoemd tot gouverneur van Celebes.

Vijf jaren heeft de Heer Fr. dit ambt vervuld, en op zulk een loffelijke wijze, dat hem in die functie door gouverneur-generaal Van Limburg Stirum het inkomen werd toegekend van een lid in den Raad van Indië, omdat de landvoogd van oordeel was, dat de Heer Frijling een zetel in dat College verdiende, waarin evenwel nog geen vacature was.

In 1921 kwam een plaats in Indië's hoogste bestuurs-lichaam open, en werd de Heer Frijling benoemd tot lid in den Raad van Ned.-Indië. In deze functie heeft hij — tijdens het verlof van gouverneur Versluys van Atjeh — nog gedurende zes maanden, met den titel van regeeringscommissaris, het gewestelijk bestuur waargenomen over het land, waar hij op zulk een roemvolle wijze zijn loopbaan aanving.

Encyclopaedie van Nederl.-Indië.

Aanvullingen en wijzigingen. Afleveringen 3, 4 en 5.)

Het is ons weder een genoegen de aandacht der lezers van het Koloniaal Weekblad, in de eerste plaats, voorts van allen, die belang stellen in Nederlandsch-Oost-Indië, te vestigen op de verschenen afleveringen 3, 4 en 5, resp. in December 1922, Maart en Juni j.l. — van de Encyclopaedie van Nederlandsch-Indië.

De drie afleveringen bevatten wederom belangrijke artikelen als: *tijdrekening, dynamisme, magie, opleiding van administratieve ambtenaren, veeteelt en veerziekten, autohemie, anthropologische en ethnologische onderzoekingen, waartuigen*, om hier slechts de voornaamste en uitgebreidste te noemen.

Het artikel *tijdrekening* (blz. 65-79, afl. 3) wijdt ons in de vrij ingewikkelde kalenders of tijdrekeningen in, welke in Ned.-Oost-Indië in gebruik zijn en waarvan de kennis onontbeerlijk is voor hen, die krachtens hun beroep of bedrijf verblijf houden te midden van de inlandse bevolking van onze Overzeesche gewesten in den Indischen Oceaan.

Van belang voor Ned.-Oost-Indië — en aan velen zeker nog weinig bekend — is de in het grootste gedeelte der Buitengewesten aangenomen *Mohammedaansche Kalender*, die gerekend wordt van af Vrijdag 16 Juli 622, volgens de christelijke jaartelling het jaar van de z.g. vlucht van Mohammed uit Mekka naar Medina, de *Hidjra*; voorts op Java de eigenaardige *Moh.-Hindoejawaansche tijdrekening*, welke door Sultan Agoeng van Mataram op Vrijdag 8 Juli 1633 officieel werd ingevoerd; en op Bali met West Lombok de *Hindoe-Balinesische*.²⁾

Daarnaast vindt men dan op Java nog den *Kalender der Tenggereseen* als overblijfsel van ouder-Javaansche instellingen, terwijl bij verschillende meer primitieve stammen in de Buitengewesten men de *Oud-Indonesische tijdrekening* aantreft.

De periodiciteit van den terugkeer van dag en nacht,

¹⁾ Encyclopaedie van Nederlandsch-Indië, onder redactie van D. G. Stibbe, Buitengewoon Hoogleraar aan de Ned. Handels-Hoogeschool, Oud-Inspecteur van den Arbeid in Ned.-Indië. *Aanvullingen en wijzigingen*, 's-Gravenhage, Martinus Nijhoff, Leiden, N.V. v. E. J. Brill 1922 en 1923.
²⁾ Zie de besprekingen van de twee eerste afleveringen in het „Kol.Wkbl.“ van 10 Augustus en 21 December 1922, Nos. 32 en 51.
³⁾ Zie ook „Kort begrip der Arabische en Javaansche-Mohammedaansche kalenders in den elk jaar verschijnenden Regeerings-Almanak voor N.-I. dl. I.

van de seizoenen en van de schijn gestalten der maan vormt, evenals overal elders, ook in Indonesië den grondslag van de tijdrekening.

Evenals bij tal van primitieve volken over de geheele wereld zijn het ook in den Oost-Indischen Archipel de *Plejaden*, (mal. Bintang toedjoeh — het Zeven gesterne) op welke stand gelet wordt. (Verg. R. Andree. Die Plejaden im Mythos und in ihrer Beziehung zum Jahresbeginn und Landbau, en J. G. Frazer. The Pleiades in Primitive Calendars — Golden Bough. 3e ed. V. 1, 307 e.v.).

De reden waarom juist dit sterrenbeeld, dat toch uit betrekkelijk kleine en onbelangrijke sterren bestaat, zulk een groote rol speelt, is dat zijn verschijning samenvalt met belangrijke fasen van den plantengroei, hoewel dat ook voor andere sterren geldt.

De Plejaden, in het bijzonder, zijn immers zoo gemakkelijk dadelijk te herkennen. (Martin P. Nilsson. Primitive Time reckoning, p. 130) zie blz. 65.

Het zou ons te ver voeren om nog meer interessants uit het artikel mede te deelen.

Wij voegen hier alleen aan toe, dat in verband met de in Ned.-Indië heersche periodeke winden mangsa (in het Mal. moesim) de Javanen gewoon zijn het natuurlijke of zonnejaar, met het oog op de werkzaamheden van den landbouw, in 12 mangsas of tijdperken van ongelijke duur te verdeelen. De 11e en 12e mangsa vormen met de vier eerste van het volgend jaar het droge, de overige het natte jaargetijde, en deze grootere tijdperken worden insgelijks mangsas genoemd.³⁾

Dynamisme en magie, blz. 80-88, afl. 3, staan met animisme in nauw verband. Bij de lezing dezer artikelen komt men eerst recht tot het begrip, hoe in een animistische samenleving, als wij in haar geheel bij de volkeren van den Indischen Archipel aantreffen, dynamisme en magie een belangrijke rol spelen en hoe het geloof aan deze op hen inwerkende krachten met het animisme innig is samengeweven.

Onder dynamisme, lezen wij, „verstaat men het geloof „aan vrijwerkende krachten, die zonder tusshenkomst van „onstoffelijke wezens kunnen uitgaan van alles, wat in deze „wereld der verschijnselen geschiedt is om door zintuigelijke „waarneming van den mensch indruk te maken op zijn „gedachten. Het is een jongere benaming, geïntroduceerd „door Dr. A. van Gennep, voor *praeanimisme* (zie Deel III „van de Encyclopaedie, bl. 498), welke uitdrukking het „eerst is gebruikt geworden door R. R. Marett, van wien „ook de naam animisme afkomstig is.“ Bldz. 80.

De verschillende vormen van magie, waarvan de beoefening reeds in overoude tijden voorkwam, wellicht reeds bij werkelijk primitieve volken, worden in het belangrijke en uitvoerige artikel „magie“ ons helder voor oogen gesteld. De magie, zich uitende in ceremoniën van groote verscheidenheid, maakt een integreerend deel uit van het leven der inheemsche bevolking van den Indischen Archipel en men raakt niet uitgeput daarover, waar men zich ook in Indië bevindt, altijd iets bijzonders en iets nieuws te vernemen, waarbij niet zelden de fantasie een groote rol speelt. Een chaos van gegevens, waartusschen dikwijls geen verband te leggen, en welke alleen door onderlinge vergelijking zijn te ordenen, te meer daar, zooals de schrijver van het artikel opmerkt, het altijd niet mogelijk is een scherpe grens te trekken tusshen magische en religieuze handelingen.

„In het algemeen draagt de magie een meer individueel „karakter, maar gemeenschappelijke religieuze ceremoniën „zijn toch ook wel van duidelijk magischen aard“, zooals volgens Dr. K. H. E. de Jong (De Magie bij de Grieken en Romeinen) de z.g. mysteriën in den grond der zaak officieele magie waren. Zie blz. 81.

Er gaat van het artikel, zooals het door den schrijver is geredigeerd, een groote bekoring uit. Het is boeiende en spannende lectuur, welke ons een blik doet werpen in het voor ons Westerlingen zoo geheel afwijkende zieleleven der Indonesiërs en ons naar nog meer bijzonderheden doet verlangen, al hebben wij te bedenken, dat een artikel in een encyclopaedie het onderwerp niet vermag uit te putten, maar ons alleen den weg tot verder onderzoek en zelfstudie heeft aan te geven door verwijzing naar de bestaande literatuur over het onderwerp.

Na alles wat in zoovele jaren is geschreven over de opleiding van ambtenaren van het Binnenlandsch Bestuur vindt men in het artikel over de Indische bestuursopleiding van administratieve ambtenaren, (blz. 89), overzichtelijk bijeen, hoe thans die opleiding is geregeld en op een wetenschappelijke basis gebracht.

³⁾ Zie in „Uit Oost en West“. Verklaring van eenige uitheemsche woorden door Dr. P. J. Veth, Oud-Hoogleraar. (Arnhem, P. Gouda Quint, 1889), dit aardige boekje — het artikel „Moesim“, blz. 20 en v. v. — Mangsa is de Javaansche uitspraak van het Sanskrietsche Māngsa, tijd, verwant met māsā, maand. Masa komt ook in het Maleisch voor in den zin van *tijd, tijdperk, seizoen*.

GROTE SORTERING LINGERIE EN Huishoud- GOEDEREN

INDIESE UITRUSTINGEN
HUWELIJSUITZETTEN

V.S.

GERZON

LOUIS ZELDENRUST

GEDIPLOMEERD DAMESKAPPER
 Premier Prix Academie Nationale, Paris
PLEIN 16 — TEL. H. 5460 — DEN HAAG

HAARWERKEN (Speciale bewerking voor de Tropen)
 HENNÉ APPLICATIES (Onschadelijk haarkleuren)
 Ondulation Permanente (best. tegen atmosoh. invl.)
 FRANSCH MODELHOEDEN en PARFUMERIEËN

P. VAN DEN BRUL

Veenestraat 15 Den Haag
 Amsterdam, Hoorn, Leeuwarden, Groningen, Hilversum

Heeren-, Jongens- en Kinderkleding

Speciale afdeling voor
 Kleding naar Maat

M. DIJKERMAN

Fred. Hendriklaan 198 - Den Haag - Tel. S. 1384

Schoenen naar Maat

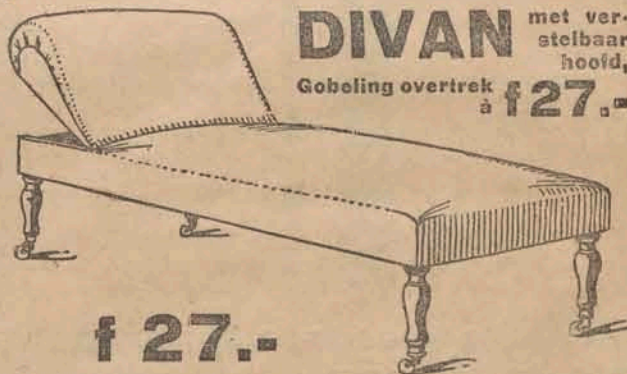
in de beste uitvoering, zeer GEMAKKELIJKE en ELEGANTE MODELLEN

Verzending naar Oost- en West-Indië

BESCHIKBAAR.

P. B. VAN MOORSEL & CO

Kerkplein 11-12, naast het Hoofdpostkantoor.
 Torenstraat 5-6 - Telefoon 2898 - Den Haag

DIVAN met verstelbaar hoofd,
 Gobeling overtrek
 à f 27.-

f 27.-

Goedkoopst adres voor het meubeleeren en stoffeeren van woningen

Zeebaboe's en Jongens

beschikbaar. 203

Te bevragen in „PERSINGGAHAN“

Advies-Bureau en Tehuis voor Nederl.-Ind. Bedienden
 v. Boetzelaerlaan 2 - Tel. Sch. 248

LIJSTEN- EN FOTOHANDEL D. DOOLAARD

Reinkenstraat 18 - Den Haag - Telef. M. 3137

KUNSTHANDEL LIJSTENFABRIEK

Speciaal adres v. verzend. n. Indië. Gratis verpakk.

Modemagazijnen
HENNEMAN & PLUKKER
 Valeriusstr. 28-38
DEN HAAG

Grootste Speciaal Magazijnen
 in Japonnen, Blouses, Rokken,
 Peignoirs, enz. enz.

Gedurende den Winter steeds nieuwe zendingen voile Blouses en Japonnen voor Indië

BESCHIKBAAR.

ROVER	LEVERANCIER OOST EN WEST	OSMOND
RIJWIELEN		
BIJ		
J. H. C. MERCKEL		
PARKSTRAAT 67 - TEL. H. 3127		
BEEKLAAN 355 - TEL. M. 461		
DEN HAAG		
ALL STEEL	VERZENDT NAAR OOST EN WEST	BATAVIER

Maison van Dooremaalen
 ♦♦♦ Mauritskade 73 ♦♦♦
 Den Haag - Telef H. 7147

**Uitsluitend prima Dames- en Heeren-
 kleeding naar maat**

Zeer billijke prijzen. - Stalen op aanvraag disponibel.

FRANÇOIS BLOM'S

MODERNE KOOKKUNST

Het uitgebreidste Kookboek
 Geb. in linnen Stempelband

f 5.50

Verkrijgbaar bij den Boekhandel en bij de
 Uitgeefster, Nobelstraat 20, Den Haag.

F^a N. LOEB, Noordeinde 107-109
 TEL. H. 3149 DEN HAAG OPGERICHT 1882

Levert op afbetaling:
 - KLEEDING voor Heeren, Dames en Kinderen
 MEUBELEN, BEDDEN, TAPIJTEN, Gordijnen
 Complete Woning-Inrichtingen

Gramophoons - Rijwielen - Kachels - Lampen - enz. enz.

Uit de geschiedenis vermelden wij, dat Minister van Asch van Wijck van zijn voorganger, Cremer, heeft overgenomen de instelling van het z.g. candidaat-ambtenaarschap, d.w.z. de aanwijzing van de aanstaande ambtenaren vóór den aanvang in plaats van na afloop der indologische studien.

Wat de aanwijzing van deze candidaat ambtenaren betreft, had de minister te kiezen tusschen deze beide stelsels: zich te bepalen tot jongelieden, die voorbereidend hooger onderwijs genoten hebben, en hun eene, daarop volgende min of meer uitgebreide vakstudie te doen doorloopen; of wel aan jonge mannen van meer ontwikkeling of zelfstandige studie en rijpe ervaring, langs verschillende wegen verworven, de gelegenheid bieden om in Indischen dienst te treden, nadat zij een onmisbare voorbereiding voor den hun wachtenden werkkring hebben genoten en de goede vruchten daarvan ten genoeye van de regeering hebben getoond. Na ernstig beraad gaf de minister beslist de voorkeur aan het laatst bedoelde stelsel.

Zooals bekend, om hier kort te zijn, werd die studie sinds 1893 tot een drie-jarige uitgebreid, terwijl de eischen niet noemenswaard met een oppervlakkige kennis van de Ned.-Indische wetboeken werden vermeerderd en werd feitelijk sinds genoemd jaar voor de vakstudie met ongeveer dezelfde eischen als vóór dien tijd slechts een langere termijn vastgesteld.

Het artikel over de nieuwe regeling op de bestuursopleiding (Kon. Besluit van 17 Juli 1922 No. 35, Ned. Stb. No. 453) brengt ons zeer voldoende op de hoogte van de eischen, welke thans aan de aangewezen candidaat Indische ambtenaren voor hunne studie aan de Leidsche Hoogeschool gesteld worden en moeten wij kortheidshalve den lezer daarnaar verwijzen.

De nieuwe regeling op de bestuursopleiding, lezen wij op blz. 90, bepaalt nu, op den grondslag van het nieuw academisch statuut, dat tot de hoogere betrekkingen bij het B. B. alleen benoembaar zijn zij, die geslaagd zijn in één der doctorale examens in het Nederlandsch-Indisch recht of in de Indologische studierichting. Aanspraak op benoeming hebben alleen die in zoodanig examen geslaagde candidaat-ambtenaren, waarvan, overeenkomstig de te voren geldende regeling, het aantal jaarlijks wordt vastgesteld en waarvan de aanwijzing zoowel in Nederland als in Indië wordt voorbereid door een commissie. In verband met de omstandigheid, dat thans universitaire examens moeten worden afgelegd, welke worden beheerscht door het hiervoren vermeldde art. 133 der Hooger-Onderwijswet, komen voor aanwijzing als candidaat Indische ambtenaren slechts zij in aanmerking, die voldaan hebben aan een der examens ter verkrijging van een getuigschrift van bekwaamheid tot de studie aan eene Universiteit of aan het eindexamen van hoogere burgerscholen met 5-jarigen cursus in Nederland of Indië (en het daarmee bij de wet van 11 Januari 1919, Ned. Stb. No. 19 gelijk gestelde eindexamen van Afd. B. der algemeene middelbare school in Ned.-Indië).

De candidaat-ambtenaren genieten als tegemoetkoming in de studiekosten een jaarlijksche toelage, tot een door den Minister van Koloniën te bepalen bedrag, zoodmede e.g. geheele of gedeeltelijke vrijstelling van collegegelden.

In verband met de thans in dit jaar besloten opheffing van de Nederlandsch-Indische Bestuursacademie te 's Hage werd bij artikel XXVIII van de wet van 11 Juli 1921 (Ned. Stb. No. 782) aangevuld met een overgangsbepaling, welke het mogelijk maakte, dat bij art. 41 van meer vermeld nieuw Academisch Statuut de noodige voorschriften werden vastgesteld om hen, die voor 1 Jan. 1924 het groot-ambtenaars-examen of het eindexamen voor den Indischen administratieve dienst hebben afgelegd en daarna in Indië actief hebben gediend in de gelegenheid te stellen de nieuwe universitaire examens, onder genot van faciliteiten, af te leggen (blz. 90).

Om de belangrijkheid van deze geheel nieuwe bestuursopleiding hebben wij gemeend eenigszins uitvoerig bij het artikel te moeten stilstaan, en wel in de eerste plaats om den lezer eenig idee te geven van de geheele gewijzigde eischen, welke in deze tijden van evolutie in Ned.-Oost-Indië, aan de wetenschappelijke studie voor den bestuursambtenaar gesteld dienen te worden.

Wij moeten al verder bladerende de zeer belangrijke artikelen over veeteelt en veeziekten (blz. 90-99) slechts even vermelden en daarop de aandacht vestigen van hen, die begrijpen zullen, hoe in een uitgestrekt gebied als de Indische Archipel, waar de bevolking grootendeels haar bestaan vindt in landbouw en veeteelt en hetgeen daarmee in verband staat, deze aangelegenheid voor haar van de grootste beteekenis is.

De vierde aflevering wordt wel grootendeels in beslag genomen door het even uitvoerige als interessante artikel over vaartuigen (blz. 102-127).

De schrijver van het artikel, de oud-Resident G. F. de

DE HAAGSCHE BEDDENFABRIEK
 PAPESTR. 25 - DEN HAAG - TELEF. H. 5492

**DEKENS
 BEDDEN
 LEDIKANTEN**

Levering van Fabrik aan Verbruiker.

Bruijn Kops, put voor een encyclopaedie dit onderwerp haast geheel uit. Dat het onderwerp „vaartuigen” ons als zeevarend volk, in de eerste plaats, bijzondere belangstelling inboezemt behoeft wel geen nader betoog, want, zooals de schrijver bij de inleiding opmerkt, „indien ergens ter wereld de omstandigheden gunstig zijn voor het verkeer „te water, niet alleen op de rivieren en meren, maar ook — en vooral — ter zee, dan is het zeker in den Indischen Archipel. Een gebied van duizenden eilanden, omsluitende „de grootste binnenzee, waar orkanen en zware stormen onbekend zijn en de atmosferische toestanden beheerscht worden door de regelmatige wisselwerking van land- en zee-„wind (waaraan het dagelijksch verkeer zich aanpast) en van „Oost- en Westmoesson (waarnaar de grootere reizen geregeld worden). Voegt men bij dit gegeven den grooten rijkdom der omsloten wateren aan visch en andere waarde-„volle producten als tripang (zeekomkommers, kolothu-„riodea) schildpadden, parel- en paarlemoerschelpen; het „voordeel voor de zeevarenden, dat op hunne tochten bijna „altijd land zichtbaar is, waardoor oriënteering zeer vergemakkelijkt wordt; het tropische klimaat, dat zoo weinig „eischen aan herberging en kleeding stelt en alle door koude „veroorzaakte ellende of ongemak uitsluit; voorts het — als „het ware — overal voorkomen van de deugdzaamste hout-„soorten voor scheepsbouw, dan zal men moeten toegeven, „aldus de schrijver, „dat hier alle factoren aanwezig zijn, om „in de eerste plaats de zeevisscherij en vervolgens het handelsverkeer, door middel van scheepvaart, tusschen de verschillende groepen van eilandenbewoners met uiteenlopende behoeften uit te lokken en te bevorderen. Het vaartuig neemt dan ook zoo'n overheerschende plaats in het „leven van den Indonesiër in, dat het ook als het vervoer-„middel bij uitnemendheid der menschelijke ziel gedacht „wordt.

„In vele streken van Ned.-Indië, zoowel in het niterste „Westen als in het Oosten, kent men zielen- en offerprauwen of wordt de doodkist aangeduid met een woord, dat „„vaartuig” beteekent.” (blz. 102).

Hoe verleidelijk ook kunnen wij bij dit belangrijke artikel niet hier en daar nog een enkele aantekening stellen. Alleen voor „Orembaai” (blz. 117) vernamen wij vrij algemeen de vulgaire verklaring, dat het woord een verbastering zou zijn van *Orangbaik*.⁴⁾

Wij willen ons desniettemin gaarne aan de zijde van den schrijver scharen, waar hij zegt, dat het woord waarschijnlijk een verbastering is van het Maleische *Rambuja*, Staatsvaartuig, welke verklaring ook wij eens vernamen uit den mond van den Inspecteur van het Inlandsch Onderwijs Ch. A. van Ophuysen, wijlen den lateren hoogleraar te Leiden.

Hoe volledig ook het artikel moge zijn, de schrijver laat de zeer juiste opmerking niet achterwege, dat het zeker ernstig zaak is, dat de verdere dieper gaande studie der Indonesische vaartuigen spoedig ter hand genomen wordt, daar in den loop der laatste halve eeuw reeds verscheidene prauwtypen verdwenen en andere aan het verdwijnen zijn. Een bijna onafwijsbare eisch daarbij is, dat de bewerking door fotografien en, waar noodig, ook door tekeningen aangevuld worde, aangezien de gewone lezer, uitsluitend aan de hand zelfs van de meest nauwkeurige beschrijving van een vaartuigtype, zich toch geen juiste voorstelling van het beschrevene kan vormen. (blz. 110).

In het artikel ethnologische onderzoekingen, blz. 148 t/m 159, maken wij overzichtelijk kennis met hetgeen te dien aanzien in het licht is gegeven door zoovelen, die van oudsher tot heden toe een studie van de ethnographie van den Ned.-Indischen Archipel hebben gemaakt.

De literaturopgave betreffende dit onderwerp komt uit den aard der zaak niet volledig zijn; de schrijver merkt immers in de inleiding reeds op, dat zulk een overzicht binnen een beperkt kader slechts de voornaamste lijnen kan toonen. (blz. 148).

Men vindt niettemin een schat van gegevens bijeen, welke groepsgewijze met betrekking tot de verschillende onderdeelen van den Indischen Archipel zijn vermeld.

Wij bevelen de lezing van dit artikel van Prof. J. C. van Eerde, een ieder aan, omdat hij daardoor een juist overzicht zal verkrijgen aangaande de overstelpende literatuur van onze kennis van den Indischen Archipel, wijd en zijd verspreid, terwijl wij niettemin het gemis hebben te erkennen van een werk, dat in zijn beknoptheid ons de geheele Indonesische bevolking als beeld voor oogen stelt.

De geleerde schrijver wijst er ons ten overvloede op, zie blz. 157, — dankbaar erkennende —, dat wij o.m. wel

4) Wij stipten in ons artikel over „Visscherij en Veeziekten in Ned.-Indië” aan, zie het „Kol. Weekblad” van 26 October 1922 No. 43, blz. 3, dat de benaming „Orembaai” uit den Compagniestijd stamt. Compagniesdienaren reisden met orembais de strandkampongs af en de kust naderende riepen de inboorlingen toe „orang baik”, zooals men vroeger in een winkel of dergelijke binnenkomende riep „goed volk”. Sedert bleef de naam van orang baik verbasterd in Orembaai behouden voor deze typische prauwen, die zoo vlot en zoo zeker over het water kunnen bewegen.

Grand Pension VILLA DES ROSES
 DUINWEG 22, VAN STOLKPARK
 Scheven. Boschjes.

Eerste Rang Familie-Pension
 Stroomend Koud- en Warm Water

Voor groote Families speciale overeenkomst

Lunchroom
DE OUDE VETTE HEN

DEN HAAG bij het Stadhuis

CORN. VAN DER SLUIJS

BINNENHUISARCHITECTUUR, MEUBELS, STOFFEN, ENZ.

ALLEEN NOORDEINDE 162A.

DEN HAAG

TELEFOON 4782

bezitten de Encyclopaedie van Ned.-Indië (1e druk, 4 dln., 1896—1905; 2e druk, 1917—1921, met de reeds verschenen supplement afleveringen), die ofschoon niet geïllustreerd en niet met kaarten doorschoten, aan ethnografische onderwerpen goede aandacht schenkt.

Wij willen hiermede onze bespreking van de drie verschenen afleveringen der Encyclopaedie beëindigen.

Het blijft ons een genot ze zoo telkens en telkens weer te doorbladeren, terwijl de daarin opgenomen hoofdartikelen, als wij reeds eenige boven vermeldde, ons daarbij niet loslaten, voor en al eer wij ze geheel hebben gelezen.

Vlug en met geringe tusschenpoozen volgen de noodige aanvullingen en wijzigingen in den vorm van supplement-afleveringen elkaar op, getuigenis afleggende van de rustloze werkzaamheid der redactie.

De buitenstaander kan zich bezwaarlijk een denkbeeld vormen van de vele eigenaardige moeilijkheden, welke zij heeft te overwinnen om de Encyclopaedie als met den dag bij te houden, gelet op de evolutie, die schier op elk gebied ons Grooter Nederland in deze tijden doormaakt.

Wij kunnen waarlijk den bezitters van de groote Encyclopaedie niet genoeg aanraden om zich de supplement-afleveringen aan te schaffen, zonder welke hun bezit noodwendig zeer beduidend in waarde moet afnemen.

A. R. v. O.

Kunst, Kunstnijverheid en Huisvlijt.

Een Prachtontoonstelling met Verkoop.

Zooals wij de vorige week beloofden, zullen wij thans terugkomen op de Tentoonstelling met verkoop der zeldzaam mooie Indische kunstnijverheidsverzameling van Mevrouw T. ter Horst—de Boer, Dinsdag j.l. om 10 uur in Pulchri Studio, Lange Voorhout te 's-Gravenhage geopend werd om tot en met 11 dezer te duren.

Prachtig is de aanblik van al dien rijkdom van kleuren en motieven; het is lang geen gemakkelijk werk geweest dit alles tot een goed geheel te schikken. De dames, die dit deden, hebben eer van haar arbeid. Jammer dat door ziekte mevrouw Ter Horst zelve er niet kon zijn.

Stellig zullen velen komen om van den vrijen toegang tot kijken gebruik te maken, al was 't alleen om zich te verlustigen in den aanblik van een keur van kunstvoorwerpen uit bijna alle oorden van den Archipel. Van Java ziet men er niet alleen de beroemde batik's uit de Vorstenlanden, maar ook tal van fijne Lotjans en Plangge's, mooi koperwerk en als voorbeelden van Japaraasch houtsnijwerk een massief gebeeldhouwde tafel en een ranken standaard met prachtgong. Uit de buitengewesten o.a. weefsels van Dajaks, Battaks en Menangkabouwers, Soembaneezen en Timoreezen, zowel stijlvolle ikats, als rijk zijden tjindés. Zeer rijk en stijlvol zijn ook de complete stellen versierselen voor de Javaansche bruid en bruidegom.

Zullen alleen de enkele, toevallig thans hier verloovende Amerikanen zich tot koopen dezer kunstschatten laten verleiden?

Hoewel de tijdsomstandigheden luxe-uitgaven doen vermijden, en de fijne kunstproevers onder de Nederlanders veelal niet behooren tot de rijksten, zal toch menigeen de verzoeking niet kunnen weerstaan, al was 't dan ook maar één enkel lievelingsstukje van deze tentoonstelling mee naar huis te nemen, met de heerlijke herinnering aan al het schoons, dat er te bewonderen viel.

Wij zouden alle kunstzinnige Hagenaars willen toeroepen: Gaat vooral deze tentoonstelling zien en neemt dan een paar uwer oer-hollandsche kennis mee, om hen, die dikwijls zoo weinig van Indië weten, althans dit mooie er van te doen voelen. Wij beamen ten volle het besluit, waartoe de verslaggever van de Delftsche Courant kwam bij de Tentoonstelling der Studentenvereniging, in ons vorig weekblad beschreven:

„Voor de meest hardleerschen zijn er op deze tentoonstelling toch nog altijd twee dingen op te steken: men zegt, dat de Indiër zich graag mooi maakt. 't Kan zijn, maar hij doet 't op zulk een bezonnen, verijnde manier, dat hij daarmee toont tot een edel ras te behooren. En ten tweede: wij, Europeanen mogen tegen-

over de Indische kunst maar één ding doen: haar steunen door waardeering.”

Voordrachten over Indische Kunst.

Voor de Letterkundige Vereeniging „Oefening Kweek Kennis” hield j.l. Maandagavond te 's-Gravenhage de heer Th. van Erp een voordracht met lichtbeelden over „Boedhistische legenden in de sculpturen van den Boroboedoer”. Misschien wegens het slechte weer, maar stellig ook omdat helaas Indische onderwerpen nog veel te weinig trekken, was de zaal lang niet zoo gevuld, als bij de meeste lezingen van dit genootschap anders het geval is. De afwezigen hebben toch veel gemist, want de spreker — die bijna vijf jaren lang in de onmiddellijke nabijheid van dit indrukwekkende monument gewoond heeft, terwijl hij met hart en ziel zich aan de hem opgedragen herstelling er van wijdde, — heeft ons aan de hand van duidelijke lantaarnplaatjes veel wetenswaardigs en leerrijks verteld. Prachtig was o.a. de weergave van een per vliegtuig opgenomen foto, welke niet alleen den geheelen bouw, door spreker beschreven, maar ook het schilderachtig landschap, waarin de Boroboedoer gelegen is, en de onvolprezen harmonie tusschen beiden weergaf. Begrijpelijk was dan ook de spontane uitroep om ons heen: Konden wij die pracht eens gaan zien!

Werden de stoombootvrachten eens wat betaalbaarder voor gewone beurzen, dan zou dit zeker minder tot de onmogelijkheden behooren. Als wie weet hoe spoedig — de tijden gaan zoo snel — Indië ook per vliegtuig, voor niet te veel geld te bereiken zal zijn, zullen er concurrerende prijzen komen.

Ook in het buitenland wordt meer en meer propaganda gemaakt voor de Ned.-Indische kunst: Uitgaande van het onlangs opgerichte genootschap „Association France-Java” zullen in Parijs na prof. Treub lezingen worden gehouden door: prof. Krom over Hindoe-Javaansche kunst.

R. M. Noto Soeroto over hedendaagsche Javaansche kunst, voornamelijk de Wajang, gevolgd door dansen van R. Hardjodiringgo.

De heer L. Petit, directeur van Ned.-Indië Oud en Nieuw, zal bij een expositie van foto's uit Bali toelichtingen geven. De lezingen van prof. Krom en Noto Soeroto zijn door het Centre d'Etudes georganiseerd en zullen op 3, 4 en 7 Dec. a.s. in de Sorbonne plaats vinden.

Van Week tot Week.

27 NOV.—3 DECEMBER.

Tentoonstelling te Scheveningen. Naar wij vernemen zal in Mei of Juni 1924 in het Kurhaus te Scheveningen een tentoonstelling gehouden worden door Nederlandsche industrieelen van hetgeen door hen aan Ned.-Indië wordt geleverd.

Vernieuwing Tjandi Kalassan. Naar de Locomotief vernemen zal door den Oudh. Dienst spoedig een aanvang worden gemaakt met het geheel afbreken en opnieuw opbouwen van de Tjandi Kalassan nabij Jogja. Zooals bekend mag worden verondersteld, wordt een gevel van dat monument op het oogenblik bijeen gehouden door een aangebrachten steenen heer en houten stutten. Men berekent voor het werk eenige jaren noodig te hebben.

Indisch Bronbeek. Den 20en Oct. is te Bamdoeng in de Sociëteit Concordia ten bate van Indisch Bronbeek een feest-avond gehouden, met het resultaat dat aan het Hoofd-Comité een bedrag van ruim f 4000.— zal worden overhandigd.

Grondrechten der Indonesische bevolking. De Jav. Courant van 24 Oct. bevat een nieuw Agrarisch Reglement voor het gewest Bangka en Onderhoorigheden en voor de res. Bali en Lombok. (Nadere regelingen nopens de rechten der Inlandsche bevolking op den grond).

Een Raad Minangkabau. Den 3en Nov. werd een volksvergadering gehouden te Padang Pandjang. Doel: oprichting van een Raad Minangkabau, evenals in de Mina-

Rund-, Kalfs- en Varkensslagerij „HOUTRUST”

Obrechtstraat 628 Tel. M. 4719

Levert uitsluitend te kwaliteit Hollandsch versch geslacht tegen billijke prijzen & Nette bediening Thuisbezorging zonder prijsverhoging

Aanbevelend, F. Ph. SATONY
DEN HAAG OBRECHTSTRAAT 628

Magazijn van

Heerenhoeden en Pelterijen

EDUARD PELGER

Prinsestraat 35 - Den Haag

Telefoon 3902

BESCHIKBAAR.

ORIGINEELE NESTLE

—BLIJVENDE HAARGOLVING—
EEN SIERAAD VOOR IEDERE VROU
DUUR ONGEVEER EEN JAAR - BESLIST ONSCHADELIJK
Houdbaar bij elke weergesteldheid en bij het haarwassen
De behandeling uitgevoerd door specialist - Onschadelijk
haarkleuren - Haarwerken

D. BAZUINE - Den Haag - Korte Poten 23a - Tel. H. 4274

VERZAMELAARS

Zij, die Kunstvoorwerpen willen verkopen of hunne verzameling wenschen te completeren, worden attent gemaakt op de rubriek Vraag en Aanbod in het Maandblad

NEDERLANDSCH-INDIË OUD EN NIEUW

Prijs f 2.50 per annonce van ten hoogste vijf regels. Ter kennismaking wordt op aanvraag gratis een nummer van ons Maandblad toegezonden

NOBELSTRAAT 20 TEL. H. 1987*

DEN HAAG

Piano's

Orgels

C. A. J. VAN KALMTHOUT

Tel. 1562 NIJMEGEN Tel. 1562

Bisschop Hamerstraat 1-1a

Vleugels

Kunstspelpiano's

HOTEL-RUBRIEK

AMSTERDAM

HOTEL CENTRAL Damrak 18	HOTEL KRASNAPOLSKY Warmoesstraat 171-185
----------------------------	---

THE AMERICAN LUNCHROOM Cy. Kalverstr. 16-18	BESCHIKBAAR.
---	--------------

RESTAURANT „LA RÉSERVE”
Rembrandtplein 44-48

BREDA

ORANJE-HOTEL t.o. het station	BESCHIKBAAR.
----------------------------------	--------------

'S-GRAVENHAGE

PENSION „DE MOOR” v. Bleiswijkstr. 149.	PENSION VAN KLEEF W. de Zwijgerl. 33 Schriftel of Mond. Inlicht. voorh. van Ind. Familiën.
---	---

Hotel Rest. „DUINOORD” Sweelinckplein Spec. bezocht d. Ind. Fam. OOSTERWIJK & V. D. LUDE	PENSION „STEPHANUS” Statenlaan 138, Tel. S. 460 Refer. v. Ind. Famil. voorh.
---	--

HAARLEM

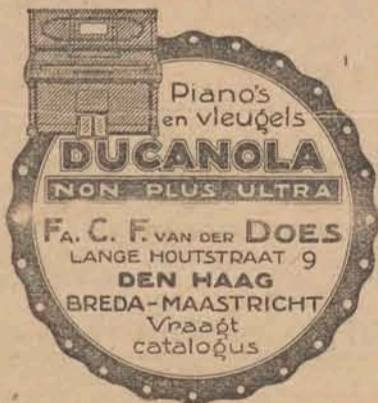
HOTEL-PENSION „MINERVA”
Parklaan 86-94, Tel. 433

NIJMEGEN

HOTEL REST. „DE KEIZER” Spoorstraat 7	HOTEL CAFÉ REST. „DE POORT VAN KLEEF” Grootestraat 2-4
---	--

WASSENAAR

HOTEL-PENSION „DE KIEVIT” Voll. Pens. vanaf 7.— p.d.	BESCHIKBAAR.
--	--------------

Haagsche Coöperatieve Leuken Restaurants

Kopplerstraat 274 Tel. M. 2313
Anna v. Buurenstraat 204 Tel. B. 226
Middagschotel 12—2 uur à f 0.65
Diner 5—7 uur à f 1.10
Diverse Schotels à la carte.
Uitzending door de geheele stad à 10.76 PER
MAALTIJD en 10.14 bezorgloon PER BUS.

VENI - VIDI - VICI

Prijs niet den dag, vóór het avond is. Prijs nimmer
Whisky alvorens de gerenommeerde
WHITE & GOLD
te hebben geproefd!
Indien niet te uwent verkrijgbaar schrijf
Vertegenw. Fred. Hendrikaan 73, Tel. S. 316, Den Haag

MAISON BLOM

2e Schuytstr. 77-79 - DEN HAAG - Tel. M. 3703

Het adres voor
Diners aan huis bezorgd

hasa; het kiezen van een candidaat voor den Volksraad en het invoeren van noncoöperatie. Besloten werd tot oprichting van zulk een Raad, candidaat voor den V.R. te stellen Abdoel Moeis, terwijl de noncoöperatie niet werd behandeld.

Overstroming te Padang. Den 2en Nov. is Padang en omgeving door hevige regens en bandjirs geteisterd. Inlandsche woningen spoelden weg, veel huisraad en klein vee ging verloren. Sedert 1911 kwam een dergelijke watervloed niet voor.

Petroleumtanks voor Curaçao. Den 30en Nov. is een groep werklieden van de Pletterij v.h. L. I. Enthoven en Co. te Delft, per s.s. Oranje Nassau naar Curaçao vertrokken voor het treffen van voorbereidende werkzaamheden (bouw van barakken enz.) in verband met de levering van 41 groote petroleumtanks welke de Bataafsche Petroleum Mij. aldaar laat opzetten. In Januari vertrekt de eerste hoofdpluig arbeiders, 100 koppen sterk naar Curaçao. In totaal zullen 250 à 300 klinkers worden gezonden, uitsluitend in ons land te recruteeren. De eisch is dat de tanks in Oct. 1924 geheel gereed moeten zijn.

Boeddhisme in de Hindoe-Javaansche kunst. Over dit onderwerp hield Prof. Dr. N. J. Krom te Leiden eene voordracht. (De N.R.Crt. van 30 Nov. geeft een beknopt overzicht).

Mr. Creutzberg. Het Javaansche dagblad „Neratja” (Nr. van 25 Oct.) bevat een hoofdartikel over Mr. Creutzberg, benoemd lid van den Raad van Indië. Voor het Inlandsch onderwijs wordt de benoeming een zwaar verlies genoemd, aangezien bekend is hoe Mr. Cr., als Directeur van Onderwijs en Eeredienst, gewerkt heeft om dat onderwijs vooruit te brengen. „Met verdriet in het hart ziet de redactie hem van het Departement scheiden.”

Deensch Oost-Indische Exportmaatschappij. Te Kopenhagen is opgericht de N.V. „Dansk Ostindisk Eksportkompagni”. Directeur: ir. Asger Smitt, t.v. Directeur der Waterleidingen te Batavia; vertegenwoordiger in Indië: ir. H. C. Jacobsen te Weltevreden.

Duitsch Consul Generaal te Batavia. Bij Kon. besluit is Dr. Otto Weber erkend en toegelaten als consuli-generaal van Duitschland te Batavia voor Ned.-Indië.

Resident Batten. Aan den resident van Madoera F. B. Batten, is op verzoek met ingang van 5 Dec. eervol ontslag uit 's lands dienst verleend, onder dankbetuiging voor de langdurige diensten door hem aan den lande bewezen.

Kolonel Michiels. Op verzoek is eervol uit den militairen dienst ontslagen de kolonel der inf. A. B. A. Michiels, onder dankbetuiging, enz.

Prof. J. F. Niermeyer †. In den nacht van 2 op 3 dezer overleed in den ouderdom van 57 jaar Prof. J. F. Niermeyer, hoogleeraar te Utrecht. Prof. N. was een bekend schrijver over Indische historische en economische aardrijkskunde. Ook bewerkte hij, met den hr. J. F. Snelman, een tweeden, sterk gewijzigden en aangevulden druk van Velth's Java.

Dr. A. Salm †. Te Kediri overleed 21 Oct. Dr. A. Salm, gewestelijk leider van den Burg. Gen. Dienst.

Ds. E. Kuyman †. Den 21en Oct. overleed te Batavia na kortstondige ziekte, de predikant E. Kuyman, secretaris van het Bestuur over de Protestantse Kerken in Ned.-Indië, bekend ook om allerlei maatschappelijk werk in Indië.

Hoofdcommissaris van politie te Buitenzorg. Benoemd tot hoofdcommissaris van politie, hoofd van de politie-school te Buitenzorg, de kapitein der inf. op nonactiviteit C. Minderman.

A. K. J. Kaffer † Te Tjitjoeroek is overleden de Heer A. K. J. Kaffer, oud-ontvanger van de in- en uitvoerrechten en de grondlegger van de Sereh-oliefabriecage op Java.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.

De geruchtmakende huiszoekingen bij Chinezen. Aan de hand van de *Deli Crt.* (van 6 Nov.) ontlenen wij aan het Afdelingsverslag van den Volksraad over „de suppletioire begroting” o.m.: De bijzondere aandacht van de regering werd gevraagd voor de ontstemming onder de Chinezen tengevolge van

American Hotel - Amsterdam

Hotel en Café-Restaurant le Rang.

Schoonste Ligging - Modernste Inrichting
Electrische Verlichting - Centrale Verwarming
Electrische Personenlift
Omnibus aan 't Station - Matige Prijzen

A. W. VOLMER, Directeur.

Tel. Interc. 4737. Code 5th Edition A. B. C.

Restaurant „GUDE”

WEIMARSTRAAT 341 TELEFOON M. 5240

Diners vanaf 80 cent
Dagschotel (tusschen 12 en 2 uur) . . . 60 cent
Uitzending van Diners tusschen 4 en 7 uur
Kamers met pension vanaf f 50.— per maand

Aanbevelend, EUG. J. D'HAINÉ

de behandeling, die deze voor de ontwikkeling van Indië waardevolle klasse der bevolking in den laatsten tijd heeft te verduren. De weinig tactvolle behandeling bij toelating belastingheffing, huiszoeking en in het algemeen de wijze, waarop het kantoor voor Chineesche zaken haar taak meent te moeten opvatten, heeft terecht verbittering opgewekt.

Het *Bat. Nwsbl.* (van 23 Oct.) en de *Java Bode* (van 26 Oct.) keuren eveneens af de wijze, waarop de politie te Batavia huiszoekingen bij gegoede Chinezen verrichtte. De *Sam. Post* (van 2 Nov.) geeft het verslag van de desbetreffende protest-vergadering van de Chineesche notabelen; waarbij werd besloten, dat de heer S. H. Tan zich bij den Procureur-Generaal schriftelijk zou beklagen over de wijze, waarop ten zijnt huiszoeking is gedaan, terwijl drie heeren, namens de Chin. gemeente te Batavia, zich eveneens bij rekest tot den proc. gen. zullen wenden om te voorkomen, dat in den verloop door politiebeambten weer op zulk een onbehouwen wijze op den huisvrede der Chineesche ingezetenen inbreuk zal kunnen worden gemaakt.

Aneta verneemt van politiezijde hieromtrent o.m. het volgende:

De huiszoekingen in de zoogenaamde benedenstad en Senèn zijn niet anders te beschouwen dan als een louter uitvloeisel van de zaak van den gewezen hoofdcommissaris en den ex-chef der opium-recherche. En als een direct resultaat daarvan zijn thans alle clandestiene speelgelegenheden, die vroeger onder den naam van Chineesche sociëteiten floereerden, gesloten en onmogelijk gemaakt, terwijl de exploitatie van de Chineesche vrouwen thans niet meer op zoo openlijke wijze als voorheen plaats vindt.

Het doel, waarmede deze huiszoekingen opgezet zijn met voorkennis van den landvoogd en de hoogste autoriteiten in den handel, is bereikt; de bekende Augiasstal in Batavia's benedenstad is zoo goed als gereinigd. Men weet daar thans, dat de politie op haar *qui vive* is, zich niet laat omkopen; in het kort, dat er een ander regime is gekomen.

Arrestaties waren niet het hoofddoel, al hebben er niettemin enkele van de allerergste elementen plaats gehad.

Wat nu de protesten der Chineesche ingezetenen tegen de onlangs plaats gehad hebbende huiszoekingen betreft, ook daar werd aandacht aan besteed. Zoo moesten de betrokken politie-ambtenaren een schriftelijke verklaring afleggen omtrent hun optreden.

Daaruit bleek wel, dat zij zich aanvankelijk verwoegden bij verkeerde adressen, doch in elk geval eerst de vraag stelden of de gezochte daar werkelijk woonde om vervolgens te informeren naar diens juiste woonplaats, waarna overgegaan werd tot huiszoeking.

De ambtenaren verklaren niet ruw opgetreden te zijn en bijvoorbeeld geen matrassen te hebben opengesneden om naar opium te zoeken.

Bezuiniging op de begrooting-1925.

Volgens de *Loc.* (van 26 Oct.) zijn zeer drastische en uitermate ingrijpende regeeringsmaatregelen te verwachten om alsnog te geraken tot een bezuiniging van f 45 miljoen. Daarvoor zijn eenige oude en nieuwe denkbeelden in studie genomen.

De ernst van den financieelen toestand wordt het best gekenmerkt door het feit, dat de Indische regering in de eerste helft van dit jaar slechts 80 miljoen naar Nederland heeft kunnen overmaken, terwijl de vloftende schuld bij het begin van dit jaar ongeveer 600 miljoen bedroeg.

De oude kwestie van de vervanging der gewapende politie door het leger heeft hierdoor opnieuw in regeeringskringen aan actualiteit gewonnen. Onlangs is men betreffende dit onderwerp tot een soort van compromis geraakt, met het resultaat, dat er f 2 miljoen bezuinigd kon worden door het terugkeeren van enkele detachementen gewapende politie.

In het *Bat. Nwsbl.* (van 24 Oct.) hettoegt de heer

PENSION VILLA „DUINZICHT”

DAMES STRIKWERDA

JOH. v. OLDENBARNEVELT, 76, HOEK FRANKENSLAG
BIJ DE OUDE SCHEVENINGSCHIE WEG EN BOSCHJES
LIJN 8, 10, EN A. TELEFOON SCHEV. 949.

RUIJ UITZICHT MATIGE PRIJZEN

Hotel „PROMENADE”

LEIDSCHER KADE 94, tegenover het Leidsche Boschje.
AMSTERDAM - TEL. Z. 3275.

Aangenaam Zomer- en Winterverblijf
Prachtige ligging :: Matige Prijzen

HOTEL-PENSION PHILADELPHIA

LEIDSCHER KADE 94, tegenover het Leidsche Boschje.
AMSTERDAM - TEL. Z. 3275.

Zeer aanbevelenswaardig voor Indische Families.
:: DAGELIJKS RIJSTTAFEL ::
INDISCH EN EUROPEESCH RESTAURANT.
KAMERS MET EN ZONDER BADKAMER.
Centr. Verwarming. Lift.

Zentgraaf in een uitvoerig artikel o.m., dat er zonder bezwaar nog 3000 man gewapende politie vervangen kunnen worden door militairen. Ook acht schrijver het mogelijk een nuttig gebruik van de aanwezige officieren te maken — in streken waar de bestuurshandelingen nog zeer primitief zijn — door combinatie van civiel- en militair gezag.

De rechtshoogeschool.

De Loc. (van 27 Oct.) meldt: Onze redacteur te Bandoeng verneemt van zeer gezaghebbende zijde: De plannen tot oprichting van een rechtshoogeschool zijn dermate gevorderd, dat de verwachting gewettigd is, dat eind 1924 of begin 1925 de colleges kunnen aanvangen. Definitief is besloten, dat de rechtshoogeschool te Batavia zal komen, terwijl er besprekingen gaande zijn met een vooraanstaande persoonlijkheid in Nederland, die opdracht zal krijgen de rechtshoogeschool te organiseren.

Eenig verband met de technische hoogeschool blijft mogelijk, ondanks het plaatsverschil, hetwelk zal gevonden worden door een gemeenschappelijk curatorium.

In de Loc. van 31 Oct. legt de Band. red. uit waarom tot Batavia is besloten:

Bij deze beslissing heeft als eerste overweging gegolden, dat in Batavia het rechtswezen geconcentreerd is. Men zal in den aanvang niet voor alle vakken vaste hoogleraren kunnen aanstellen en dus verschillende buitengewoon hoogleraren moeten benoemen, die een andere functie kunnen blijven vervullen naast het geven van eenige uren college per week. Ook de rechts-organen zijn volledig te Batavia gevestigd.

Van een vestiging van de rechtshoogeschool te Bandoeng is dus voor goed afgezien. Men blijft het in onderwijskringen vrij algemeen betreuren, dat voor de Technische Hoogeschool indertijd wel Bandoeng als plaats werd gekozen; men mag thans wel mededeelen, dat dit slechts geschiedde op het nadrukkelijk kenbaar gemaakt verlangen van de Richters. Zonder eenige onderschatting van de klimatologische voordeelen van Bandoeng voor doctoren en studeerenden moet toch erkend worden, dat de bergstad den noodigen achtergrond voor een dergelijke onderwijsinrichting mist, die daardoor een ietwat geïsoleerd karakter verkrijgt en niet steeds in levend contact blijft met de Indische werkelijkheid.

Geldt dit al van de Technische Hoogeschool, die er nu eenmaal gevestigd is, deze bezwaren zouden voor een juridische faculteit in nog veel hooger mate gelden. Uitgroeiing van de Technische Hoogeschool tot een volledige Indische universiteit te Bandoeng is dus in geen geval te verwachten; ook voor een medische faculteit immers zou Bandoeng, buiten de tropische vlakte, nimmer de plaats kunnen zijn.

Verkenningen in Atjeh.

Dr. R. Broersma besluit in de Loc. (van 31 Oct.) zijne 20 artikelen over Atjeh met een beschouwing over „Staatkunde”, vanaf 1903. Hij schrijft o.m.: Het nieuwe beleid, aan gouverneur Swart opgedragen in 1908, teekent zich in de Atjeh-staatkunde af met de weldaden des vredes. Daar mochten geen hoofden meer worden bestraft met inhoudingen, geen boeten meer opgelegd worden aan kampongs, niet meer met hechtenis gestraft worden als dwangmiddel tot inlevering van wapens. Tegen de macht der oelama zou de kracht van het volksonderwijs worden beproefd; de zonen van hoofden zouden elders worden opgevoed en geleerd. De bevloeiing van Peusangan zou ter hand genomen, een creditbank te Koeta-Radja opgericht, een landbouwleeraar aangesteld. Het gewest zou in 5 afdelingen worden verdeeld met vele onderafdeelingen, zoodat er veel bestuurtoezicht zou zijn. En naast deze kostbare economie kon het nieuwe bestuur de terugbetaling stellen van hetgeen het vorige van de hoofden had ingehouden, terwijl uit ruime fondsen onder den ambtelijken term „ter voorziening bij wijze van renteloze voorschotten in de eerste behoeften van in onderwerping gekomen hulpbehoevende personen” milde giften werden gedaan. Het

nieuwe beleid werd van een vuist en een geldzak voorzien; beiden deden hun werk.

Als het Nederlandsche bestuur zijn vuist verkleinde en in Atjeh maatregelen toepaste tot sterking van de volkswelvaart, keerde de bevolking uit haar afgelegen schuilplaatsen in het gebergte terug naar de haardsteden in de vlakke en stichtte op haar velden de vreugde van den landbouw. De landskinderen van Atjeh voelen wel veel voor de vriendelijkheid, die komt met een geldzak. De bedoelingen van het Nederlandsche gezag zijn hun nu klaar; slechts priesters van kleiner geest zien in stokerij hun voordeel en vereenigen hun invloed op de jeugd met dien van oude vrouwen, die het bloed van gevallen mannen en zonen nog steeds voor oogen zien.

De eerste burgerlijke gouverneur kwam in 1919 en daarmee een verkleining van de vuist en een vermindering van de „renteloze voorschotten”, maar het beleid bleef vriendelijk voorzichtig jegens de rustige bevolking en streng tegenover de stokers. Het lijdt geen twijfel, of Atjeh is nu voor goed tot gehoorzaamheid gebracht, mits er een vuist blijft, die niet te klein is om overal in het gewest te worden gezien. Want voor een algemeene gezindheid, vrij van haat, is de tijd nog ver in het verschiet. Onderwijs en een mild bestuur zullen haar nader brengen, mits aan de andere zijde de overtuiging in stand blijft, dat elk verzet verder nutteloos zou zijn. Dan zullen stumperds, naar lichaam en geest ontwricht, overgaande tot een wanhoopsdaad, den toestand niet bederven.

Een mild bestuur! Daaronder zij niet meer te verstaan een bestuur dat vriendschap kweekt of onderhoudt door onthouding van bemoeienis met de aanwending van bestaansmiddelen en met de maatschappelijke verhoudingen, die daarop invloed hebben. Na den arbeid van het Nederlandsche gezag in de jongste twintig jaren kan een nieuw lijperk invangen van maatschappelijk werk tot verhooging van welvaart onder het volk van Atjeh, echter onder medewerking van dat volk. Door overleg met de hoofden zal een inzicht zijn te verwerven van de wijzen, waarop in het landschap het volk zelf kan meewerken aan de verbetering van zijn bestaansmiddelen.

De ambtenaren van het Binnenlandsch Bestuur.

De Vereeniging van ambtenaren-B.B. heeft een enquête gehouden naar de grieven en wenschen der bestuursambtenaren, waarmede gepaard is gegaan een afzonderlijke enquête onder de ambtenaren-B.B. in Sumatra's Oostkust.

Nadat de *Sumatra-Post* (van 25 Oct.) de geuite grieven, welke ten deele over de ontoereikende bezoldiging loopen besproken heeft, bekijkt het blad, wat de bestuursambtenaren zeggen van hunne positie, gezien van den ideelen kant.

Van de 116 bestuursambtenaren op Java, die de vraag beantwoordden of zij bevrediging vonden in hun ambt, zeiden er 96 „ja”, 12 „neen”, 8 gedeeltelijk ja, gedeeltelijk neen”. De vraag, of de bezoldiging voldoende werd geacht, werd door 26 met „ja”, door 92 met „neen” beantwoord. Stelt men deze cijfers tegenover elkander, dan zal men er de mooie conclusie uit mogen trekken, dat verreweg het grootste deel der bestuursambtenaren, ondanks hun financieele en andere grieven, het bestuursambt zelve hoog zijn blijven houden. De enquête leverde het volgende karakteristieke *pro en contra*:

Redenen van tevredenheid: Veelzijdigheid, zelfstandigheid, gelegenheid tot ontplooiing van eigenschappen en talenten in verschillende richtingen, mooie afwisseling van bureau- en tourneewerk; geen moeiere werkring voor iemand, die ambitie heeft in zijn werk; maatschappelijk aanzien; geen ander ambt, dat meer bevrediging kan schenken; het bewustzijn in het belang van het algemeen te kunnen werken; den zwakke recht te doen; men kan medewerken aan het behoud onzer koloniën; wel verdwijnen vroegere glans en luister meer en meer, maar deze worden vervangen door zedelijk overwicht.

Redenen van ontevredenheid: Steeds toenemende administratie; talloze bijbaantjes zonder behoorlijk bureau-
per-

Aan de Leden van „Oost en West”

Het bestaan van het „Koloniaal Weekblad” is, dit behoeft geen betoog, een levensbehoefte voor Uw vereeniging.

Ten gevolge der heerschende malaise wordt het bestaan van genoemd blad bedreigd.

Op twee manieren kunt U het orgaan steunen:

- 1°. door de adverteerders, die Uw weekblad helpen financieren, met Uw inkoop te bevoordeelen en daarbij den naam van het blad te vermelden,
- 2°. door Uw leveranciers aan te sporen in Uw orgaan te adverteeren, of door onzen reiziger bij Uw leveranciers een introductie te verschaffen.

Mogen wij op Uw medewerking in deze rekenen?

DE UITGEEFSTER.

Dansen leeren in 4 Lessen

Aan de ACADEMIE DE DANSE MODERNE

N. DE PARMENTIER

: Bezuidenhoutsche weg 11 :

bestaat gelegenheid tot onderricht in de dansen die thans in de Hoofdsteden van Europa en vogue zijn. Aan beginners van elken leeftijd, zoowel aan hen, die elders geen resultaat bereikten wordt gegarandeerd, dat zij na vier lessen overal kunnen dansen. Inlichtingen dagelijks van 11 tot 12 en van 2 tot 9 uur.

Zijt Gij Abonné

van het rijk Geïllustreerde
Maandblad

**NEDERLANDSCH INDIË
OUD EN NIEUW**

Zoo niet, vraag dan gratis proefnummer
aan bij de Administratie

PRIJS PER JAARGANG f 20.—

Te voldoen in twee halfjaarlijksche termijnen
van f 10.—

Losse nummers f 2.50

Nobelstraat 20 Den Haag

Telefoon H. 1987*

Hôtel de l'Europe

AMSTERDAM

HUIS VAN DEN EERSTEN RANG
ZALEN VOOR PARTIJEN

BESCHIKBAAR.

NEDERLANDSCHE HANDEL - MAATSCHAPPIJ

Gestort Kapitaal / 80,000,000.-
Statutaire Reserve - 19,769,180.-
Buitengewone Reserve - 22,660,000.-

Hoofdkantoor: AMSTERDAM.

Agentschappen te ROTTERDAM en 's-GRAVENHAGE.

Vestingen in Nederlandsch-Indië,
Straits-Settlements, Britsch-Indië, China en Japan.

In- en Verkoop van Wissels en Telegrafische Transferten

Incasseeringen en Financiering en

Schriftelijke en Telegrafische Credieten.

Reiscredietbrieven.

Deposito's.

Rekeningen-Courant.

Administratie van Effecten en alle andere Bankzaken.

't SPORTHUIS

v/b E. ARNOUITS

GRAVENSTRAAT tegenover de Bonneterie DEN HAAG

HEEREN
MODE
ARTIKELEN

PRIMA

Engelsche
Regenjassen

voor

Dames en Heeren.

Wanneer U PERIODIEKEN

wilt uitgeven, wend U dan
tot ons. Wij zijn daar
speciaal ingericht en kunnen
derhalve voor

goede en tijdige aflevering

zorg dragen. Desgewenscht
verzorgen wij voor U de

Administratie en Expeditie

Onze rotatiepersen staan ge-
reed voor uw **grote op-
lagen**, onze prima snelpersen
voor die tijdschriften, waarbij
het vooral op **kunstdruk**
aankomt

N.V. Drukkerij Ten Hagen

Nobelstr. 20, Den Haag, Tel. H. 1987*

Nederlandsch Administratiekantoor

Hoofdkantoor: WILLEMSPARKWEG 4 - AMSTERDAM

Bijkantoor: 's-HERTOGENBOSCH, Parade 1, Tel. No. 1079

ALLE BANKZAKEN

Verstrekt gratis advies betreffende alle fondsen
en aandeelen, verhandelt valuta op termijn,
belast zich met uitvoering van orders op de
Amsterdamsche Beurs. S.

ROTTERDAMSCH LLOYD

Directie: WM. RUYSS & ZONEN - ROTTERDAM

Geregelde MAIL- en PASSAGIERSDIENST
van ROTTERDAM naar NEDERLANDSCH-INDIË met
aansluiting naar alle havens in den IND.-ARCHIPEL

LUXUEUS INGERICHTE MAILBOOTEN, alle voorzien
van draadloze telegrafie en onderwater-kloksignaal.

sonceel; de voortdurende achterstelling van het B.B.-corps door de Regeering; te lang afhankelijk van zijn chefs; langzamerhand het 5e rad aan den wagen; kans om bij de ontvoogding als secretaris v. d. A. R. te worden misbruikt of uitsluitend voor redactiewerk te worden gebezigd; vraag de ambtenaren B.B. maar eens, of zij hun kinderen B.B. ambtenaar zouden willen zien worden; de tijdgeest en ethische richting; geldzorgen; de buitengewone eischen aan den B.B.-ambtenaar gesteld, worden door de Regeering niet meer erkend als vertegenwoordigers van het gezag; te weinig gelet op fatsoenlijke belangen; gebrek aan Europeesche ambtenaren en slecht gehalte Inlandsche ambtenaren; overstelpt met futiele zaken, waarvoor de controleur niet drie jaren had behoeven te studeeren; B.B. altijd het vuile werk van andere dienstakken op te knappen, waarvoor nooit dank; steeds wisselende inzichten der Regeering, daardoor vele op promotie belusten steeds met één oog naar de Algemeene Secretaris en het andere naar het Departement van B.B. gericht; de voetveeg: voor alles aansprakelijk gesteld; het hoofd van Jut; onzekere toekomst; weinig steun van het Departement.

De *Sum. Post* vervolgt: wij herhalen dat ondanks dit alles, de overgrote meerderheid van het corps verklaart bevrediging te vinden in de uitoefening van het bestuursambt.

Wat de grieven betreft, er zijn er vele onder, die inhaerent schijnen te moeten zijn aan elke omvangrijke personeelsorganisatie. Indien men een enquête als deze uitschreef onder het personeel van de een of andere zeer omvangrijke particuliere maatschappij, zou men ongetwijfeld soortgelijke grieven te voorschijn zien komen. Er is haast geen enkel maatschappelijke betrekking ter wereld, welke onvoorwaardelijk bevrediging schenkt; ongelukkig de mensch, die de bevrediging van het leven denkt te kunnen vinden in het maatschappelijk leven alleen.

Echter, de ideële grieven van een corps bestuursambtenaren zijn van beteekenis en invloed buiten het corps zelve; en dan treft ons wel 't meest de klacht over gebrek aan waardeering van de zijde der Regeering, en over de wisseling der regeeringshouding, door welke men ten slotte het stuur kan verliezen. Over dit laatste verschijnsel zou vooral in dezen tijd nog heel wat te zeggen zijn.

UIT DE INLANDSCHE PERS.

Oorspronkelijke gebruiken bij het opzetten van eene inlandsche woning in het land van Minangkabau.

II (Slot).

Op den vastgestelden dag helpen alle kampongbewoners mede aan het opzetten van den hoofdstijl en de andere gereedliggende palen, die met touw, ter dikte van een ankertouw, worden gebonden.

Zoodra de hoofdstijl staat, worden fraaie kleedingstukken en gouden versierselen van den eigenaar der aanstaande woning aan het bovengedeelte van den stijl gehecht, terwijl aan den voet daarvan één pisangstam en 2 suikerrietstekken worden gestoken.

Heteerste heeft de beteekenis dat de eigenaar der woning hoopt, dat als de woning met goed gevolg voltooid is, de inrichting daaraan evenredig zal zijn.

Het tweede heeft de beteekenis dat de eigenaar hoopt dat het huis eene koele woning zal zijn voor eene talrijke nakomelingschap.

Voorts hangt men bij den aanstaanden nok van het huis een tros pisangvruchten; een tros pisangnoten en één of 2 oude klappernoten, hetgeen uiting geeft aan de hoop en de verwachting dat de natte zoowel als de droge rijstvelden van den eigenaar der woning voor dezen voldoende oogsten zullen opleveren.

De Redactie van de *Warta-Hindia* voegt hieraan toe dat de moderneren in deze gebruiken bijgeloof zien en velen hunner dientengevolge die gebruiken niet meer willen toepassen.

Zoodra het geraamte van de woning gereed is, begint het werken met de uitgeloopte bamboe en

DE BAS & Co., Bankiers

HEERENGRAGHT 17 - 'S-GRAVENHAGE

BELASTEN ZICH MET ALLE BANKZAKEN

:: Safe-Inrichting ::

worden de spanribben aangebracht, waarna de dekking plaats heeft met idjoek.

De vloeren worden vervaardigd van gevlochten bamboe, terwijl men voor de omwanding plan en bezigt, die door uitsnijding dikwijls fraai worden bewerkt.

In sommige woningen worden door den eigenaar vloerverhoogingen aangebracht.

Enkele mededeelingen over de aardappelen-cultuur in Nederlandsch-Indië.

In de „*Warta Hindia*” van 16 Juni 1923, schrijft men dat, zoowel op Java als op Sumatra, de inheemsche bevolking zich steeds meer op het aanleggen van aardappelaanplantingen toelegt.

Nog geen 50 jaar geleden was de cultuur van die knolvrucht in Ned. Indië weinig bekend.

Op Java trof men slechts enkele aanplantingen aan op de hellingen van het Tenggergebergte in Pasoeroean en op die van het Tjikoerai-gebergte en van den Papandajan in de Preanger Regentschappen, welke later geleidelijk werden uitgebreid, ook op de hooger gelegen terreinen in de Residenties Bantam, Cheribon, Pekalongan, Semarang, Soerabaja, Banjoemas, Kedoe, Soerakarta, Djoejakarta, Madioen, Kediri en Besoeki.

Op Sumatra werden aanplantingen aangelegd op de hellingen van de gebergten Merapi, Singgalang, Soelasih en Alahan Pandjang, terwijl men die op het eiland Celebes aantrof in Goa en in de Minahassa.

Hoe groot de uitgestrektheid der aardappelaanplantingen is, is noch op Java noch op Sumatra aan te geven.

Ter hoofdplaats Padang weet men alleen dat de prijs der aardappelen vrij hoog is, n.l. f 0.15 per Kati.

Volgens de rapporten van het jaar 1918 was de uitgestrektheid der aardappelaanplantingen in de residenties Cheribon, Preangerregentschappen, Banjoemas, Kedoe en Pasoeroean ongeveer 11860 bahoe.

In Pasoeroean waren 7060 bahoe in cultuur. Te Poespa was de opbrengst van Januari tot Mei 1915, dus in 5 maanden tijds, 18000 picol of gemiddeld 3600 picol, welke hoeveelheid in den handel werd gebracht.

De aardappel kan zoowel op drogen grond als op sawahgrond worden verbouwd.

Op drogen grond kan men 2 maal 's jaars oogsten.

Na den rijstooft van de sawahs, kan men ook op die rijstvelden, althans op sommige plaatsen en na bemesting aardappelen verbouwen.

Twee soorten aardappelen worden hoofdzakelijk door de Javanen geteeld.

De eerste soort heeft smalle oneffen bladeren van licht groene kleur.

Oud geworden geeft de plant bloemen. De knol kan na 4 maanden worden verzameld, is kleiner dan de andere soorten, zit vol gaten en deuken en heeft, gekookt, den smaak van zeep.

Dit is de reden dat deze soort aardappel, die „*Kentang Djawa*” wordt genoemd, niet in trek is bij de bevolking.

De tweede soort heeft breede bladeren met een echt groene kleur. De stengel is fijn en kleiner dan van de andere soort. Na 3 maanden kan men de knollen oogsten, die zwaarder en bolronder zijn dan de andere soorten en die gekookt het smakelijke voedsel geven.

UIT DE CHINEESCHE PERS.

Malaise (?).

Men spreekt in Ned.-Indië nog steeds over de malaise.

Geldgebrek is het gesprek van den dag en allen schreeuwen over slechte toestanden.

Ook het ambtelijk personeel klaagt, nu een ge-

„SALLANDIA”

(GEDEPONEERD FABRIEKSMERK)

LINOLEUMWAS - WRIJFWAS

DE BESTE

CHEMISCHE FABRIEK „SALLANDIA”, ZWOLLE

P. H. MATLA Pansier-straat 33 **SCHEVENINGEN**

Motor- en Rijwielhandel Reparatie- Inrichting

MOFFELN EN NIKKELEN ZEER BILLIJK

COLUMBUSSTRAAT 159
TEL. M. 5307

J. Julius Oppenheim
FOTOGRAAF
EX-OPERATEUR v.d. „SKETCH“

deelte van den duurtetoelag, met ingang van 1 Juli 1923, is ingetrokken.

Het Europeesche element te Soerabaja, zoo schrijft men in de „Pewartia Soerabaya“ van 26 Mei 1923, heeft, met het doel om de prijzen der voedingsmiddelen te verlagen, thans eene Consumenten Vereeniging in het leven geroepen.

Zij wil trachten de prijzen der levensmiddelen in de winkels te drukken en de leden der Vereeniging te bewegen die toko's voor den aankoop van artikelen te vermijden, die hogere prijzen dan elders vragen.

De kleine goedkoopere toko's krijgen dienvolgens het monopolie van de leden der vereeniging.

Bovendien streeft men er naar het loon der huisbedienden te verlagen en de groentenverkoopers tot lagere verkoopprijzen van hun handelswaar te dwingen.

De schrijver van de wekelijksche overzichten van de „Pewartia Soerabaya“ vindt dit alles best, doch acht zich toch verplicht de opmerking te maken dat in de dure bioscopen, sociëteiten, komediegebouwen, restaurants enz. steeds plaats te weinig is voor het groote aantal Europeesche bezoekers.

De onder hen heerschende malaise schijnt dus, na hetgeen men feitelijk waarneemt, niet zoo heel ernstig te zijn.

Doch wat wil nu eigenlijk die opgerichte Consumenten-Vereeniging, vraagt de schrijver?

Door de tokohouders te dwingen tot daling van de levensmiddelenprijzen, kunnen de leden der vereeniging natuurlijk wel iets bezuinigen op het huishoudelijk budget, doch daartegenover staat het feit dat het bezuinigde bedrag terstond op overmoedige wijze wordt weggegooid aan tal van onnoodige zaken, waaronder vele amusemenen.

En, onder dat licht gezien, zou men in de oprichting van de Consumenten-Vereeniging te Soerabaja, zijns inziens een daad van „bluf“ kunnen zien.

Het is nog niet zoo lang geleden dat in het Nieuwsblad de „Preanger-Bode“ een bericht uit Pekalongan werd opgenomen dat in het afgelopen jaar door de inheemsche bevolking eene som van f 40.000.— werd besteed voor de aanschaffing van vuurwerk en dat de redactie van dat blad daaraan de vraag toevoegde „waar blijft nu het zuurverdiende geld?“

De inlandse bevolking voelt ook de malaise en werpt ook veel geld op onoordeelkundige wijze weg, doch zij blijft stil broeiende in haar nest en laat van hare verzuchtingen over dien toestand weinig naar buiten bemerkten. De vraag, die de redactie van de Preanger-Bode stelde, had zij evengoed tot het Europeesche element kunnen richten in dezen vorm „waar blijft nu de zuur verdiende duurtetoelag?“

Het antwoord daarop is in de gelegenheden van amusement.

Bij de Europeanen gaat het geld naar bioscopen, kinderbals, gecostumeerde danspartijen, sociëteiten, schouwburgen, alcohol, enz. en bij den Inlander aan bioscopen, vuurwerk en tal van genoegens meer.

In hoofdzaak is de verkwisting dezelfde, doch als men dan niettemin toch van malaise spreekt, krijgt men onwillekeurig den eigenaardigen glimlach op het gelaat.

Eene opmerking over het vereenigingsleven der Chineezers in Ned.-Indië.

„Si Togok“ schrijft ten dezen aanzien in de „Pewartia Soerabaya“ van 26 Mei 1923, dat er een groote neiging bij alle bevolkingsgroepen in Ned. Indië bestaat om vereenigingen op te richten.

Er zijn reeds honderden vereenigingen, doch hij zag tot heden geen aaneensluiting van de personen, die werkelijk honger hebben.

Hetgeen de schrijver zoo in zijne omgeving ziet, dan betwijfelt hij of in al die vereenigingen wel harmonie bestaat en of die aaneensluiting wel in de werkelijkheid aanwezig is.

Pas heeft men een Voetbalvereeniging opgericht, of er ontstaat al spoedig een conflict tusschen het bestuur en de leden der vereeniging, met het gevolg, dat men uit elkander gaat en een tweede Voetbalvereeniging opricht.

In die nieuwe vereeniging ontaakt op dezelfde wijze eene zekere spanning en kan men zich al spoedig overtuigen dat er eene derde Voetbalvereeniging is ontstaan.

Al die vereenigingen laten zich op zekere tijden gelden en het gevolg is eene onderlinge hevige ruzie, die juist het tegenovergestelde doet bereiken van hetgeen men met de oprichting had beoogd.

Literatuur-Overzicht.

Ned.-Ind. Polytechnisch tijdschrift.

Verschenen is het eerste Nr. van het Ned. Ind. Polytechnisch Tijdschrift; het maandblad staat onder redactie van G. J. Noë en telt tal van deskundige medewerkers. In haar voorwoord deelt de redactie mede, dat haar tijdschrift in een bestaande behoefte in Indië voorziet. „Op dit gebied toch bestaat momenteel niets, dat in dit land wordt uitgegeven. Het doel van dit blad is wetenschappelijk populair te zijn, zoodat men met genoeg het nieuwe vakblad ter hand neemt.“ Tal van interessante artikelen bevat dit eerste nummer.

Geschiedenis der Protestantische Kerk in Ned.-Indië.

In opdracht van den Min. v. Kol., hem in Oct. 1920 verleend, heeft Ds. J. Mooy, predikant bij de Evang. Gem. te Batavia, de „Geschiedenis der Protestantische Kerk in Ned.-Indië“ te boek gesteld. Het eerste deel is ter Landsdrukkerij te Weltevreden verschenen en behandelt het tijdperk van de stichting der O.-I. Compagnie, tot het optreden van den gouv.-gen. Antonio van Diemen (1602—1636).

Een opgave van bronnen en literatuur gaat aan het omvangrijke werk vooraf, daarna volgt een in hoofdstukken verdeelde inleiding, welke o.a. inhoudt het begin van de geschiedenis der Indische kerken, den heidenschen natuurdienst, het Mohammedanisme en den R. K. godsdienst, waarmede de Indische kerk bij haar wording en uitbreiding in aanraking kwam; de inrichting der Ned. Hervormde Kerk en de inrichting der O.-I. C., de voedservrouw die kerk. Verder omvat het boek de volgende gedeelten: I. Bijzondere geschiedenis der oudste gemeenten, II. Algemeene zaken uit de geschiedenis der Kerk in het behandelde tijdvak, en III. De afhankelijkheid der Indische kerk van bestuurslichamen in Nederland. Benevens eenige kaartjes.

Het nog te volgen tweede deel zal de geschiedenis der kerk behandelen onder de kerkorde haar opgelegd door Van Diemen en reiken tot den ondergang der Compagnie; voor het derde blijft dan nog de behandeling over van het tijdperk na dien ondergang tot heden.

Ned.-Indië Oud en Nieuw.

De Dec.-afl. bevat een zeer belangrijke beschouwing met interessante afbeeldingen van den hr. Th. van Erp, getiteld: Voorstellingen van vaartuigen op de reliefs van den Boroboeur.

Het mag hoogst opmerkelijk heeten, dat de Boroboeurstupa het eenige Hindoe-Javaansche monument is, waarop voorstellingen van vaartuigen voorkomen. Niet minder dan tien reliefs bevatten afbeeldingen van drie verschillende typen, t.w. A. Het primitiefste vaartuig, de uitgeholde boomstam; B. Het opgebouwde vaartuig zonder vlerken; en C. Het opgebouwde vaartuig met vlerken. Aan elk dezer typen wijdt de hr. v. E. eene bespreking, gevolgd door een samenvatting waaraan we ontleenen: In verband met het synthetische karakter van de Hindoe-Javaansche plastiek, zijn de voorstellingen op de reliefs van Boroboeur van groote documenteële waarde. De grootere typen van gevlerkte vaartuigen met roeipoorten en hoog opgebouwde, naar voren hellende stevens, hebben zich in den Archipel niet gehandhaafd; ook daarom zijn de afbeeldingen van cultuur-historische beteekenis. De voorstellingen op den Boroboeur reliefs wijzen er op, dat tijdens de 8e eeuw de grootste typen van Indische zeeschepen toegerust waren met vlerken. Zij wettigen het vermoeden, dat in genoemde periode het verkeer tusschen Indië en Java mede, zoo niet voornamelijk, werd onderhouden met gevlerkte schepen.

Nog wijst de hr. v. E. in zijn opstel op de wenschelijkheid van een samenvattende, van illustraties voorziene, studie over de verschillende vaartuigen in den Indischen Archipel. Voor een „Indonesisch schepenboek“ dringt de tijd, want straks zal in het visschersbedrijf de invoering van den perfectioneerden Westerschen treiler het primitieve inheemsche vaartuig meer en meer doen verdwijnen.

Verder bevat deze afl. nog het slot van Dr. G. P. Rouff-

Bij UW BEZOEK AAN
BRUSSEL, OSTENDE of BLANKENBERGHE,
bemerkt U, dat Uw kleederen gekreukt, gevekt of gescheurd zijn.

U kunt ze moeilijk missen Geen nood
Wij Reinigen en Persen Uw Kleding
terwijl gij slaapt!

THE AMERICAN EXPRESS CLEANERS AND TAILORS
hebben eigen ateliers te

BRUSSEL, OSTENDE, BLANKENBERGHE,
Palace Hotel 39 rue Royale Hotel Excelsior
Astoria Hotel Royal Palace Hotel Belle Vue
Grand Hotel rue de la Limite Grand Hotel

Onverschillig waar U logeert, wij Stoomen (binnen 24 uren) Reinigen, Verven, Repareeren, Keeren, Plisseeren, Stoppen (American Stoppage) alles zoo vlug en zoo goedkoop, dat wij reeds vele Hollanders onder onze trouwste Cliëntèle mogen rekenen.

Indien Uw verblijf zoo kort is, dat Gij in een der bovengenoemde plaatsen niet overnacht, dan reinigen en persen wij Uw kleding,

terwijl gij Uw courant leest of even een brief schrijft.

American Express Cleaners & Tailors
Prop.: M. ANDRÉ,
4 rue Grétry, BRUSSEL
(eerste Zijstraat rechts op den Boulevard komende van de Place Brouckère).

BESCHIKBAAR.

PIANO'S
RIPPEN
P. Heinstraat 42
DEN HAAG
Ook in huur en in huurkoop

BESCHIKBAAR.

Om goede zaken te maken

is het noodig goede waar te leveren. Doch het publiek moet weten dat gij die levert. Dat bereikt gij alleen door goede en voortdurende reclame.

GEBRUIK DIT BLAD
VOOR UW

Reclamecampagne.

M. A. VREESWIJK
WIJNHANDEL - UTRECHT
Uitvoerige Prijscourant op aanvraag gratis.

EINDHOVENSCH E BOOMKWEKERIJ
TEL. 634 EINDHOVEN TEL. 634
LEVERING VAN ALLE SOORTEN
BOOMEN EN PLANTEN
TEGEN SCHERP CONCURREERENDE PRIJZEN
SPECIAAL ADRES VOOR HET
AANLEGGEN VAN LUSTHOVEN, TENNISBANEN, ENZ.

ADI-POESTAKA

Boekhandel en Uitgevers-Mij.
L. v. Meerderv. 332 - Den Haag
Tel. M. 5611.

Hoofddepôt van de uitgaven van het
„Java-Instituut” en van „De Commissie voor
de Volkslectuur” te Weltevreden.
Levering van alle Boeken op elk gebied, ook
Buitenlandsche Uitgaven.
Speciaal zijn we goed gesorteerd in
Oostersche Werken.

Bij alle Boekhandelaren en bij de Uitgeefster.

Tempel en Paleis in Hindoestan

door MAURITS WAGENVOORT.

Met 25 Illustraties. Prijs: f 3.20.

Dit werkje bevat o.a. reproducties van Etsen van
Nieuwenkamp en geeft den lezer een denkbeeld van
de grootsche bouwkunst van Hindoes, Dravidiers en
Mohammedanen in Voor-Indië.

De Javaansche Danskunst

door TH. B. VAN LELYVELD.

Met 38 Illustraties. Prijs: f 3.20.

De schrijver, die op Java in kringen van Inlandsche
grooten heeft verkeer, is de eerste, die ons op syste-
matische wijze in het wezen der Javaansche danskunst
inleedt.

Het werk wordt o.a. verlicht door opnamen van
Mevrouw Linda Bandara aan de dans- en muziekschool
te Jogjakarta, genaamd: „Krido-Besko-Wiromo”, waar-
door de lezer o.a. op aanschouwelijke wijze kennis
maakt met de elementaire bewegingen van den Javaan-
schen dans.

De Geur van Moeders Haarwring

door NOTO SOEROTO.

2E DRUK.

Prijs f 3.75.

Uit de Persbeoordeelingen:

„ . . . Hier ligt een bundel Nederlandsche verzen
van een Javaanschen dichter voor ons, wiens poëzie
ons dwingt ze met die van onze grootste poëten te
vergelijken. Dat is iets, wat mij boeit en onweerstaan-
baar tot mediteeren brengt. Een boek van groot gevoel
en hooge beschaving. Een dichter, die niet van de
dingen, maar van hun innerlijke wezen zingt!”

JOHAN KONING in „Weekblad voor Indië”.

„ . . . Hoe devoot en hoe vol blijde ontroering
zijn de gedichten, waarin Noto Soeroto zijn moeder
lezigt, een hulde, sterker en dieper dan het liefdes-
bed van den minnaar, omdat ze zuiverder is en niet
rischt of afsmeekt, maar slechts dankt en bidt en
ereert . . . De schoonheid van zijn vaderland en
de monumenten van de beschaving van zijn heet-
geliefd volk brengen den dichter tot geestdrift en het
led rijst uit zijn ziel . . .”

PETER V. ARKEL in „Nieuws van den Dag
van Ned.-Indië”.

Voor een Rijwiel gaat men bij de
Fa TIMMERMAN & Co.
JAVASTR. 40 TASMANSTR. 147 PLETERIJSTR. 170
Tel. H. 219 Tel. M. 2509 Tel. H. 3742

HIMA
RUDGE-WHITWORTH RIJWIELEN
GOUDSTER

faer's bibliographie over het oude fort op Ende en van zijn
chronologie der Dominicaner-Missie op Solor en Flores.

Termijnhandel op Java.

In het jongste Nr. van Econ. Statistische Berichten (28
Nov.) een artikel van den hr. Th. G. H. Stibbe, waarin de
schr. er op wijst, dat de termijnhandel op Java een onder-
werp is, dat wederom zeer actueel voor belanghebbende
kringen is geworden.

Algemeen Landbouweekblad voor Ned.-Indië.

Hoofdzakelijke inhoud van No. 17. Het Avros-proefst: tion
en de oliepalmeultuur, door Dr. R. Broersma. — Wijziging
en aanvulling der Koelieordonnantie. — Houtpolitiek der
Regeering. Houtverkoop in gemengd bedrijf. — Het aanleg-
gen van tennisbanen (in Indië), door J. M. Beckman. — Een
landbouwschool (in de Philippijnen) als centrum van in-
vloed. — Bestrijding van malaria met hagedissen. — Onder-
zoekingen aangaande de mikroflora, aanwezig in no. maal
en serehziek suikerriet, door Dr. C. A. M. von Wolzogen
Kühr. — De wereldproductie van plantaardige oliën.

Bestrijding van malaria met hagedissen.

In No. 15 van bovengenoemd weekblad werd overgenomen
een in de Locomotief verschenen artikel, waarin wordt ge-
zegd, dat volgens Sergent en Foot hagedissen en hunne lar-
ven uitstekend voor de verdelging van muskietenlarven kun-
nen worden aangewend. De heer S. Leefmans wijst nu op
het volgende:

De vertaler of bewerker van het artikel verwacht hier wa-
tersalamanders (Molge species) met hagedissen. De laatste
leven niet in het water en hebben larvevormen; uit de eieren
komen jongen, die direct op de ouden gelijken en ook op het
land leven. Watersalamanders hebben wel larven, die aan-
vankelijk niet op de ouden gelijken, in 't water leven, uit-
wendige kieuwen bezitten en pas later geheel aan de ouden
gelijk gaan worden. Hagedissen met salamanders te verwar-
ren is dus een fout, die niet door den beugel kan. Voor
Indië heeft deze zaak waarschijnlijk minder belang, omdat
van hier nog geen watersalamanders bekend zijn. Wel is
vroeger eens door den heer J. Sybrandi een poging tot im-
port van watersalamanders gedaan (zie jaarg. IV van de
Trop. Natuur, p. 57), die evenwel mislukte, daar de levend
overgebrachte dieren spoedig stierven. Het is zeer twijfel-
achtig of de aan een strengen winter en helder water ge-
wende Noord- en Midden-Europeesche salamander soorten
zich aan het tropisch laagland en het vuile water zullen
kunnen aanpassen, te meer waar ze hier zulke vreeselijke
vijanden hebben als de groote Bootsman (Belostoma indica).

De Indische Mercurus.

Inhoud van No. 48. Uitvoer uit Java van suiker uit oogst
1923, door H. C. Prinsen Geerlig. — Het boek van Prof.
Treub over Indië, door H. Ch. G. J. van der Mandere. — De
met koffie beplante uitgestrektheden in Ned.-Indië, ultimo
1922. — Kleine mededeelingen. — Financiële berichten en
verslagen, zoomede de overige wekelijksche rubrieken. —
De afd. Handelsmuseum van het Kol. Instituut geeft recente
literatuur over oliën, vetten en wassen.

De suikerhandel van Java.

Het proefschrift van Dr. Tio Poo Tjiang is als uitgave
van J. H. de Bussy te Amsterdam in den handel gebracht.
De schr. behandelt het ongetwijfeld belangrijke onder-
werp als volgt: eerst geeft hij een historisch overzicht van
den suikerhandel op Java, zet vervolgens de tegenwoordige
organisatie en techniek uiteen, om ten slotte de huidige
positie en de vooruitzichten van de Javasuiker aan eene be-
spreking te onderwerpen. Aangezien tusschen den handel en
de industrie een nauwe samenhang bestaat, betreft de schr.,
waar dit te pas komt, ook de laatste in zijn beschouwingen.

De West-Indische G'ds.

Inhoud der Dec. afl. De Surinaamsche mijnwetgeving,
door Mr. O. E. G. Graaf van Limburg Stirum. — Hygiëni-
sche ervaring te Moengo. De Javaan bij behoorlijk medisch
toezicht bestand tegen het klimaat van het Surinaamsche
binnenland, door C. Bonne. — Suriname en de katoencul-
tuur, door Tj. Pyttersen. — Wapens en motio's, door Fr.
Oudschans Dentz (hoofdzakelijk een pleidooi voor de weder
invoering van het Surinaamsche wapen). — De brieven van
Gouverneur van Aerssen van Sommelsdijck aan Directeuren
der Sociëteit van Suriname uit het jaar 1684, medegedeeld
door Mr. R. Bijlsma. — Nota van 18 Sept. 1922 van den
geneesk. inspecteur J. W. Wolff aan den Gouverneur betref-
fende het verbod van invoer van ganja (Cannabis indica). —
Falck over de Nederl. West-Indische eilanden en Suriname.
— Bibliographie.

Inter-Ocean.

De Sept. afl. bevat als eerste artikel een beschouwing
van den mijnijng. J. B. Grandjean, getiteld: On the road
towards economical independence. The iron ore deposits
in Mid-Celebes and South East Borneo. — De hr. P. A. Hill

Wij fotografeeren U thuis
zonder verhooging

INLICHTINGEN:
FOTO-PERSBUREAU
Lange Poten 15a - DEN HAAG - Tel. H. 1741

vervolgt zijn historische bijdrage over „The Dutch in the
Philippines.” — Kapl. L. H. C. Horsting levert een opstel
over Bagan Api-Api (Oostkust van Sumatra) „the largest
and most important fishing centre of Neth.-India”. — Over
het bekende „holy cannon” te Batavia schrijft O. H. Leeder.
— Ten slotte een opstel van J. de Loos Haaxman: Chinese
art and the exhibition of the Netherlands-Indian art asso-
ciation. — Al deze bijdragen zijn geïllustreerd.

Volksalmanakken 1924.

Het Bureau voor de Volkslectuur te Weltevreden heeft
den Volksalmanak voor 1924 gereed in het Maleisch, Soen-
daneesch, Javaansch en Madoereesch (de beide laatste in
Jav. karakters). De prijs is weer f 1.— en een prijsvraag is
bijgevoegd, waarvoor aantrekkelijke prijzen zijn vastgesteld.
De boekjes bevatten een kleine 300 pagina's met kleine, dui-
delijke letters gedrukt op de drukkerij van het Bureau zelf
en zijn voorzien van de feitelijkheden en personalia van
het Bestuur, verschillende populaire uitzendingen om-
trent de post, het ijkwezen, de rente en andere regelingen
van het pandhuis, over coöperatie en veel ontspanningslec-
tuur. Behalve een 18-tal foto's, bevatten deze almanakken
een los bijgevoegden wandkalender.

Indië. Geïllustreerd weekblad

Afl. 35. Kunst en kunstvaardigheid in Indië, door N. (ver-
volg). — Het huis van Raden Saleh, door S. Kaiff (bedoeld
is het tegenwoordige Diaconessenhuis te Tjikini). — Boe-
doan (suikerfabriek in Oost-Java), door P. van Schilf-
garde (slot). — Militaire krabbels (uit de oude doos), door
H. N. (vervolg). — Suriname. Bacovenecultuur, door J. A.
Liems (ontleend aan de N. R. Ct.). — Bijblad: De Bank
voor Indië te Batavia.

In de bijdrage van den hr. Kaiff over het huis van Raden
Saleh bespreekt schr. diens verdiensten als schilder in
Westerschen zin, eindigend met: „Raden Saleh zou tot den
huidigen dag eene figuur blijven in de geschiedenis van
de schilderkunst in Indië. Zijne uitzondering zou als 't
ware den regel bevestigen, dat kunstenaarsaanleg in den
westerschen zin den inlander vreemd is. Tot ware te wen-
schen geweest, dat zijn voorbeeld navolging gevonden had
bij een volk, welks voorliefde tot het gedrochtelijke en het
overdrevene den zin voor den goeden kunstmaak, voor
soberheid, harmonie en gekuischten vorm in den weg staat;
en dat zijne exempels maar al te vaak borgt bij denkbeeldige
diërgeduren en de verrekte ledematen van wajang-poppen”.

Met alle waardeering voor des heeren Kaiff's letterkundige
verdiensten, kunnen toch o.l. dergelijke ontboezemingen niet
door den beugel! En heeft, afgezien daarvan, de hr. Kaiff
nooit gehoord bijv. van het werk van den kunstenaar
Mas Pirngadi, een tijdgenoot, wiens aquarellen voor-
stellende Javaansche landschappen, in 1912 zijn bewonderd
o.a. in de kunstzalen van J. Saritjan te 's-Gravenhage?

Schoolatlas van Ned. Oost-Indië.

Er is alweder een nieuwe druk verschenen, de zeven-
tiende, van den overbekenden schoolatlas van Ned. Oost-
Indië, door de h.h. W. van Gelder en C. Lekkierkerker, bei-
den oud-inspecteurs van het Inlandsch onderwijs.

Gebruik makend van opmerkingen van belangstellende
zijden, hebben de bewerkers ook in dezen nieuwen druk
wijzigingen en aanvullingen aangebracht, welke de bruik-
baarheid van den atlas wederom verhoogden.

De voornaamste veranderingen zijn: op blz No. 1, de over-
zichtskaart, is het aantal tinten voor de verschillende zee-
diepten vermeerderd; het onrustige zeebodembodrelief springt
daardoor beter in het oog; op de achterzijde van blad 2 zijn
twee productiekaartjes opgenomen, één voor de suikercul-
tuur, waarop met één oogopslag kan worden overzien waar
die cultuur op Java gedreven wordt, en één voor de andere
cultures. Verder is rekening gehouden met de wijzigingen
in de administratieve indeeling en de opening van nieuwe
spoorlijnen.

Met de nieuwe spelling van tal van verschillende aard-
rijkskundige namen konden de bewerkers jammer genoeg geen
rekening houden, want hun Voorbericht is gedateerd Dec.
1922, en de nieuwe officieele Aardrijkskundige Woordenlijst
is eerst onlangs in druk verschenen.

Van welingelichte zijde vernemen we dat deze voortrefte-
lijke atlas na den 17en druk niet meer zal worden gebruikt
op de lagere scholen in Ned.-Indië. In den vervolge zal de
Topografische Inrichting te Batavia, uit zuinigheidsoverwe-
gingen vermoedelijk, voor die scholen een in Indië bewerk-
ten atlas drukken. Als hier de zuinigheid de wijsheid man-
niet bedriegt!

Wijziging Regeerings-Reglement.

Het comité „Nieuw-Indië” heeft een vlugschrift het licht
doen zien, getiteld „Beschouwingen over het ontwerp van
wet tot herziening van het Reglement op het beleid der
Regeering van Ned.-Indië (Bijlagen van de Handelingen der
Tweede Kamer, 1923—24, 181, No. 1—2).
Deze beschouwingen houden een aantal bezwaren in welke

Vleeschhouwerij en Spekslagerij
annex Fijne Vleeschwaren
Danckertstraat 62 hoek 2de Sweelinckstraat
DEN HAAG - TEL. M. 5975

Leverf uitsluitend eerste kwaliteit
versch RUND-, KALFS- en VARKENSVLEESCH
tegen sterk concurrerende prijzen.
Aanbevolend: C. D. WESTPHAL.

IN KRINGEN

waar men tot oordeelen bevoegd is,
beschouwt men Aambeienzalf van
broeder Benedictus als het eenigst,
nooit falende middel. Prijs p. p. f 1.—
Verkrijgb. bij de voorn. drogisten

Garage NASSAU
 SCHELPKADE 42 b.d. Javastraat DEN HAAG
 Verhuren van Luxe Auto's
 tegen taxi-prijzen
MAAND-AUTO'S
 Tel. H. 7503 Tel. H. 7504

PFAFF naaimachines
 zijn de beste. — Alleen verkrijgbaar bij
A. J. MEERPOEL
 DEN HAAG DELFT
 Prins Hendrikstraat Binnenvaartsluis 26
 hoek Roggeveenstraat Tel. 886.
 Tel. N. 4853.
 Reparaties aan alle soorten en merken naaimachines. Speciale
 vakkundige emballering van Naaimachines voor Indië.

het Comité in een tiental hoofdpunten uiteenzet, om tot de gevolgtrekking te komen dat het ingediende wetsontwerp niet is een stap in de richting van vorming eener eigen machtsfeer in Indië, doch een stap in de verkeerde richting, welke geen bevrèdiging zal brengen, maar stelselmatig wantrouwen wekken.

Aanname van het ontwerp zou, naar de meening van het Comité, strijden met de Grondwet, strijden met den uitgedrukten wensch van den Volksraad, strijden ook met het welbegrepen belang van Ned.-Indië.

Archief voor de Rubbercultuur in Ned.-Indië.

In de Oct.-afd. artikelen van Dr. A. Steinmann en Dr. R. Menzel over ziekten en plagen bij de rubbercultuur.

De hondenbrigade en andere Bataviasche verhalen, door Kellema's (Wetlevreden, G. Kolff en Co.).

Overzicht van de Inlandsche en Maleisch-Chineesche pers 1923, No. 43 (Wetlevreden, Drukkerij Volkslectuur).

Het sleeptransport van het Tandjong-Pririk droogdok van Rotterdam naar Ned. Oost-Indië (Ons Element, 24 Nov. '23).

Balsche bestuursproblemen, door H. T. Damsté. (Ind. Genootschap, Vergadering van 19 Oct. '23).

Een en ander over de electriciteitsvoorziening op de Banda'sche hoogvlakte, door ir. J. N. van der Ley (De Ingenieur, 1 Dec. '23).

Opiumfabriek. Jaarverslag over 1922. Departement van Gouv. Bedrijven in Ned.-Indië. (Wetlevreden, Landsdrukkerij).

Verslag van de Commissie van Advies omtrent de herziening van de West-Indische Regeerings-Reglementen en begroefingspolitiek. (Beschikking van den Minister van Koloniën van 27 April 1922, 10e Afd. No. 66). (s-Gravenhage, Alg. Landsdrukkerij).

Groot- en kleinhandelsprijzen en indexcijfers in Ned.-Indië voor de jaren 1913—1923. (Mededeelingen van het Statistisch Kantoor No. 12, 1923).

Toen Indië verloren was..... (Holland Express, 1 Dec. '23).

Beitrag zur Laubmoosflora der Vulkan Insel Krakatan, von M. Fleischer. — Laubmoosflora und andere periodische Lebensprozesse in dem trockenen Monsun-Gebiet Ost-Java's, von Ch. Coster. (Annales du Jardin Botanique, Vol. 33, 2e partie, 1923).

Suriname.

Een droevig bericht bereikt ons uit Suriname: de heer H. J. van Ommeren, lid der Koloniale Staten en hoofdredacteur van het blad „Suriname” is den 31en October in den ouderdom van 47 jaren overleden. Toen hij, een kleine vier jaar geleden, ons hier bezocht en wij over de toestanden in Suriname zaten te praten, viel het ons op dat hij er zeer lijdend uitzag. Dat was ook onze indruk toen wij hem op de vergadering van het Indisch Genootschap van 26 Maart 1920 ontmoetten. Hij had daar deelgenomen aan de debatten, die volgden op de lezing van den heer J. S. C. Kasteleijn over Suriname's toekomst. Maar toch hadden wij niet gedacht dat hem nog slechts een kort leven beschoren was.

In zijn blad worden tal van artikelen aan zijn leven en werken gewijd, maar wij willen hier teruggeven wat zijn collega's „De West” en „De Surinamer”, met welke hij zeer dikwijls fellen strijd heeft gevoerd, over hem schrijven:

„De West” van 2 November:

„In den leeftijd van 47 jaren is den 31sten October te Paramaribo overleden de heer H. J. van Ommeren, die sedert tal van jaren in verschillende functiën een rol van beteekenis vervulde in het openbaar leven. In het blad de Suriname, waarvan hij redacteur-uitgever was, wijdde hij menig knap geschreven artikel aan de publieke zaak. In de Koloniale Staten was hij een reeks van jaren een der op den voorgrond tredende leden. Daarbij vond hij nog tijd om lid te zijn van verschillende commissies. Van de Vereeniging tot bevordering van het Onderwijs, was hij medestichter en bestuurslid. Deze laatste functie vervulde hij eveneens in

het Tooneelgezelschap Thalia. Voorts was hij lid van de commissie voor de verwaarloosde jeugd en toonde ook in tal van andere hoedanigheden zijn groote belangstelling voor de publieke zaak. Daarbij was hij liefdadig aangelegd en een humaan chef voor zijn ondergeschikten. Geen wonder, dat de deelneming zeer groot was bij zijne ter aarde bestelling. Alle rangen en standen waren in den langen lijkstoet vertegenwoordigd en de baar was bedolven onder kransen.

Aan de geopende groeve op het Steenen Kerkhof, voerde allereerst het woord de voorzitter der Koloniale Staten.

Mr. de Vries noemde het een droeve taak te moeten spreken aan het graf van een medelid, in de kracht des levens weggerukt. Ook uit innerlijken drang was het spreker een behoefte te getuigen, dat, zoo ooit, van dezen man kan worden verklaard dat hij een volksvertegenwoordiger was in den waren zin. Tal van jaren wijdde hij zich aan de publieke zaak. Hij was daarbij een onvermoeid strijder. Hij gaf geen kamp en streed met al zijn aangeboren gaven des geestes en des harten waar hij meende te moeten opkomen voor recht en billijkheid. Ook zijn welversneden pen getuigde van een eigen onwrikbaar geloof in de rechtmatigheid van de door hem voorgestane zaak. Krachtig steunde hij met pen en woord de zwakken in de maatschappij, die de kennis en de middelen misten om zelf op te komen voor hun belang. Tragisch is het, dat dit leven, dat vrijwillig één strijd was — niet gericht op eigen gewin — gevoerd werd in weerwil, ja ten koste van zijn gezondheid. Dit vervult ons met te grooter bewondering voor den zedelijken moed en de onverwoestbare kracht van overtuiging, die in dit zwakke, door een slepende kwaal reeds jaren geteisterde lichaam huisde. De vlag die halfstok waait van het gebouw der Koloniale Staten is het uiterlijk symbool van den rouw van dit College. Maar in de harten van hen die hem meer van nabij leerden kennen, zal de overtuiging voortleven, dat dit Statenlid tot den laatsten ademtocht trouw gebleven is aan den afgelegden eed: dat hij naar vermogen het welzijn van Suriname zou betrachten. Mijn afscheidsgroet aan hem — zoo eindigde spreker — zij dan tevens een eersalut aan zijn nagedachtenis.

Na den heer de Vries voerde het woord de heer F. E. Bruyning, namens de Loge der Vrijmetselaren, de heer R. D. Simons voor vele vrienden, en ten slotte ds. Poort, die den overledene herdacht als een goed mensch en op verzoek van den heer P. A. May voor de familie dank betuigde voor de betoonde deelneming.

„De Surinamer” van 4 November schrijft:

„L.I. Woensdag 's avonds ten 9 ure overleed alhier de Edelachtbare Heer H. J. van Ommeren, in leven lid van de Kol. Staten en hoofdredacteur-uitgever van het blad „Suriname”.

De ziekte, welke reeds jaren zijn krachten ondermijnde, had eindelijk haar sloopingswerk voltooid. De heer van Ommeren, die ongetwijfeld onder Suriname's groote zonen mag en moet gerekend worden, heeft op dezen titel volle recht op een woord van waardeering en hoogachting. Het ware onzerzijds een grove tekortkoming, wanneer wij den overledene dit woord onthielden.

Met den heer van Ommeren is heengegaan een der intelligentste en energiekste mannen, welke dit land heeft voortgebracht.

Groot was zijn verstand, dat hij door stage en onvermoeide zelfstudie steeds tot grootere en bredere ontwikkeling trachtte te brengen. De studie was zijn lust en zijn leven. De artikelen, welke hij in zijn blad schreef, leggen hiervan getuigenis af.

Groot was zijn energie, zijn werkkraft. Zij was haast ongeëvenaard en moet noodzakelijk de hoogste bewondering afdwingen. Want schoon jaren reeds lijdend, bleef hij op zijn post. En

Heeren- en Dameskleeding naar Maat

Billijke Prijzen Prima Stoffen Eerste Snit

Gelegenheid tot Abonneeren

AANBEVELEND,

WILLEM VAN HOUT

MOLENSTRAAT 47B TEL. H. 2324

BESCHIKBAAR.

J. P. BATENBURG & CO'S

MEUBELTRANSPORT-MIJ

Dr. Kuijperstr. 16

TEL. H. 545.

DEN HAAG.

MEUBELBERGING

RUIME UITPAKLOKALEN

VOOR

REISBAGAGE.

ARBEIDSBEURS VOOR DEN OUD-IND. MILITAIR

Gevestigd te NIJMEGEN

Oude Varkensmarkt 41-43 Telefoon 1867

Geopend van 9-12 v.m. en van 2-4 uur n.m.

Zaterdag na 12 uur gesloten.

Directeur: A. VAN BOXTEL,

Correspondentschappen in vele plaatsen.

Correspondentschap te

AMSTERDAM, J. van Loggem, Cilliersstraat 30.

DEN HAAG, G. J. L. Verhoeven, Halleystraat 63.

ROTTERDAM, J. F. Ferwerda, Calandstraat 24a.

ARNHEM, G. J. Hoësink, Emmastraat 58.

N.N. Werkgevers!

Bovengenoemde Beurs stelt zich ten doel Oud-Indische Militairen aan den arbeid te helpen.

Zij is nagenoeg te allen tijde in staat om degelijke Oud-Indische Militairen beschikbaar te stellen voor verschillende betrekkingen, als bijvoorbeeld:

Boekhouder, Kantoorbediende, Concierge, Huisbewaarder, Portier, Fabrieksopzichter en -waker, Jachttopziener, Magazijnmeester, Magazijnknecht, Wissellooper, Ploegbaas, Depôthouder, Huisknecht, Hulpmonteur, Stoker Centrale Verwarming, Knecht van de Apotheek en ander personeel voor Zieken- en Weeshuizen, waaronder ook gediplomeerde Verplegers, Controleurs en Wakers voor den Nachtveiligheidsdienst, Telegrafisten en Telefonisten, Koks, enz., waaronder geschoold Personeel.

De personen zijn allen vrij van militaire plichten. Gaarne houdt zij zich aanbevolen voor Uwe aanvragen om personeel, zoowel hier te lande als in Ned. Oost- en West-Indië.

BESCHIKBAAR.

N. V. Meubelfabriek „DELTA”
 Van Broekhuizenstraat 26-28-30 • Telef. 893
NIJMEGEN
 Wij kunnen U momenteel aanbieden: S
Complete Huiskamers van af f 315.-

AÇOKA

Drama in vier bedrijven door G. GONGGRIJP
 Bandversiering van SOERJOWINOTO
 Prijs ingenaaid f 3.40 Gebonden f 4.90
 Verkrijgbaar bij alle Boekhandelaren
 en bij de Uitgeefster

Uit de persbeoordeelingen:

„... Het Nederlandsche volk zou zichzelf te kort doen, indien het Açoka niet vasthield en het tot zijn blijvend bezit maakte als een zijner uitnemende scheppingen”.

(L. J. M. Feber in *De Maasbode*).

„... De brandende vragen van onzen tijd hebben grooten invloed op het werk uitgeoefend, en menige gedachte uit het Açoka-drama, de hoofdlijn niet het minst, loopt parallel aan de stroomingen, die in het geestelijke leven van onze dagen aandacht eischen. Deze Açoka figuur is een mensch. Een mensch, bewogen door machtige driften, ontroerd door diepe en smartelijke gevoelens, aangeraakt door verheven wijsheid”.

(Herman Middendorp in *De Nieuwe Gids*).

„... Hier is al dadelijk de distinctie, die wij op het tooneel zoo ongaarne missen. Açoka, de hoofdfiguur, is een menschelijke koning — ware hij in onzen tijd geboren, men zou hem wellicht voorzitter van den Volkenbond hebben gemaakt — doch hij is geenszins een gekroond democraat of president van de republiek. Hij blijft — eere den schrijver — Majesteit, in den besten zin”.

(Top Naeff in *De Amsterdamer*).

„... De groote rijkdom van dit werk ligt in zijn idealiteit; de geestelijke ontroering is een adeler van Als men bij dit werk vergelijkt al hetgeen gemeenlijk voor Nederlandsch tooneelwerk doorgaat, dan voelt men direct welk een hooge vlucht de heer Gonggrijp heeft genomen”.

(Johan Koning in *De Hollandsche Revue*).

Uitgave van „Ādi Poestaka”

Boekhandel en Uitgeversmaatschappij

Laan v. Meerderv. 332 - Den Haag - Tel. M. 5611

BEZOEKT DE TOONKAMERS

van Oost- en West-Indische Kunstnijverheid

Houlstraat 19 - Den Haag

Kerst-Uitstalling

Toegang vrij.

Iederen werkdag geopend van 10—6 uur; 's mid-dags tusschen 12—2 uur gelegenheid tot het ge-bruiken van nassi goreng of bamie. Donderdags djanganan (gado-gado) tegen f 0.75 per portie en 's Zaterdag rijsttafel à f 1.50 en f 0.75.

Tusschen 3—6 uur thee of Indische stroop met kwee-kwee, à f 0.25 per portie.

De zelfgemaakte stroop (rose, assem, vanille en ananas) is ook per flesch verkrijgbaar à f 1.20.

Pas ontvangen een collectie akar bahar arm-banden tegen de rheumatiek à f 2.50 per stuk.

Het beste adres voor Indische Families

voor In- en Verkoop van hun Meubelen is en blijft het van ouds als solied en reëel bekend staande adres

J. HORNMAN & ZOON

TAXATEURS

Gr. Hertoginnel. 252, Den Haag, Tel. M. 391

..... naast het kantoor van de Beton-Maatschappij

dwong de ziekte hem even de noodige rust te nemen, dan ging hij, amper hersteld, weer aan den arbeid, zich zelven niet sparend.

Zijn groot verstand en enorme werkkraacht heeft hij steeds in dienst gesteld van zijn geboorteland, zijn geliefd Suriname. Al konden wij zeer vaak de wijze, waarop hij zijn land diende, niet als juist erkennen, het feit, dat hij zijne gaven gaf aan zijn land, moet hem tot eere worden aangerekend.

Hebben wij met den overledene dikwijls felle polemieken gevoerd, zoodat, gelijk men pleegt te zeggen, de splinters er van af vlogen, wij zijn tot het laatste toe bevriende collega's gebleven.....

Wat de heer van Ommeren als werkgever is geweest, zal steeds bij zijn personeel in eere blijven. Hoezeer de schijn soms daartegen was, voor wie hem van nabij mochten kennen, zal hij blijven: een man met een warm hart.

„De West” van 26 October schrijft dat een der belangrijkste resultaten van de uitzending van zonen van boeren-kolonisten, met steun van het gouvernement, naar Nederland, om zich daar practisch te bekwamen in het boerenbedrijf, is dat de lust toeneemt onder de Surinaamsche boeren tot toepassing van werktuigen in hun bedrijf.

Naar „De West” van 2 November verneemt, wordt de heer Johnston, afgevaardigde van de United Fruit Company, 4 November verwacht met de „Prins Frederik Hendrik”.

„Een inmiddels ontvangen schrijven van de Fruit Co. geeft den indruk, dat er misverstand bestaat omtrent het eigenlijk doel van dit bezoek. Het telegram van den minister luidde, dat de heer Johnston zou komen: voor onderzoek huidige mogelijkheden bacoventeelt. Het schrijven van de Fruit Co. spreekt echter alleen van een rondreis die de heer Johnston maakt tot onderzoek van ziekten voorkomende in bacooven en cacao, voor welk doel de heer Johnston ongeveer een week in onze kolonie zou vertoeven. De heer Johnston is namelijk directeur van het Onderzoek Station (Research Station) der Fruit Company.

Het spreekt echter van zelf, dat van zijn bezoek gebruik zal worden gemaakt om contact te krijgen met de maatschappij voor eventuele verdere onderhandelingen.”

Hetzelfde blad schrijft:

„Wij namen een kijkje aan den Eersten Rijweg, waar een proef genomen wordt met den aanplant van tabak. Deze proef gaat uit van den heer Adolf F. C. Curiel, die op zijne plantage Broederschap aan de Saramacca reeds sedert eenige jaren den tabaksbouw heeft ter hand genomen.

De grond aan den Eersten Rijweg is lichter dan op plantage Broederschap. Valt af te wachten welken invloed dit heeft op de kwaliteit van de tabak. Het grootste deel van den oogst was reeds binnengehaald en in een droogschuur ondergebracht. De opbrengst scheen bevredigend te worden geacht. Dat het klimaat in Suriname te grillig zou zijn voor tabaksbouw, is bij de proeven van den heer Curiel tot dusverre niet gebleken. Het zaad is dan ook reeds uitgezet om den volgenden aanplant op eenigszins grootere schaal te ondernemen. De aangeplante variëteiten zijn: Connecticut, Havana en een basterdsort.

De proef wordt genomen op een perceel van den oud-militair van den Erf, die getrouwd is met een afstammeling der Hollandsche boerenkolonisten en met zijn oud-collega van der Pijl dagelijks ten minste zes of zeven uren veldarbeid verricht, oogenschijnlijk zonder nadeel voor hun gezondheid. Zij kiezen hun werkuren in den vroegen ochtend en in den namiddag, wanneer de zon haar grootste kracht verloren heeft. Anders zou dit werk voor Europeanen niet vol te houden zijn.”

Wanneer U bij uw leverancier van Geldersche worst, de worst ontvangt met een loodje gemerkt „Anton Hunink, Deventer”, dan verzekeren wij U, dat die Worst van prima Geldersche varkens bereid is en door vakmannen gemaakt is, terwijl wij ons verantwoordelijk stellen voor de kwaliteit.

Anton Hunink, Deventer.
 Hofleverancier.

S

Ga niet naar de Tropen

zonder origineel e Voedingszouten
 en AURUM POTABILÉ
 van JULIUS HENSEL

Deze preparaten zijn daar onmisbaar en meer dan hun gewicht aan goud waard. Vraagt gratis Prospectus aan uw Apotheker of schrijf er om aan

Kantoor Ned. en kol. „Henselwerke”, Apeldoorn

De Gouverneur heeft aan de Koloniale Staten medegedeeld, dat blijkens ontvangen bericht van den posthouder W. van Lier, de school met internaat te Granman Staalkondre (aan de Tapanahony) op 15 October is geopend.

Naar „De West” verneemt, is er alle kans, dat de haxielonderneming Rorac binnenkort haar operatiën aanvangt.

De kolonie Suriname zal dan een groot bedrijf, met aanzienlijke werkgelegenheid, krijgen op enkele uren van de hoofdstad.

Hier volgen nog twee berichten uit de N. R. Ct. van 28 November:

„In Amerika neemt men thans op groote schaal proeven met een nieuw middel ter bestrijding van malariamuglarven. Dit middel is „parys groen” en voor het eerst aanbevolen als larvendoodend middel door dr. Barber van den Amerikaanschen Gezondheidsdienst. Van dit middel wordt een deel gemengd met 100 deelen „straatstof” en dan bij handenvol uitgestrooid in de lucht boven het water, de wind zorgt vanzelf voor een fijne verstuiwing. De geringe hoeveelheid vergif die op deze wijze op het water en in de lucht terecht komt is ongevaarlijk voor mensch en dier maar doodt de larven der malariamuggen snel en zeker: de volwassen muggen daarentegen blijven volkomen ongedeerd. Het verhindert de muggen ook het eierenleggen niet. Dit middel is veel goedkoper en betrouwbaarder dan het paraffineeren.”

„Lord Burnham, de eigenaar van de Daily Telegraph heeft in een redevoering over de behoeften der West-Indische koloniën verklaard dat de actie die gevoerd wordt om deze eilanden in het Amerikaansche staatsverband op te nemen, wellicht bij de West-Indiërs eenigen steun zou kunnen vinden, omdat deze koloniën voor financieele en andere hulpmiddelen zoo goed als geheel van Amerika afhankelijk zijn. Engelsche banken plegen zich om de behoeften van West-Indië zoo goed als niet te bekommeren, weshalve de West-Indiërs in vele gevallen voor de uitbreiding hunner zaken en verhooging van de welvaart hunner eilanden een beroep op New-York doen.”

Curaçao.

Waterschaarschte.

Het bericht, dat de politie een maximum-prijs van f 0.07½ voor een blik putwater zou handhaven schijnt niet juist geweest te zijn. Tien cent is het minste op den berg van Otrabanda, zegt een inzender in de *Amigo*; en dat voor water dat in de buitendistricten hoogstens 1 cent kost.

Wel verkoopt het gouvernement regenwater uit de bakken op Mundo Nobo voor 15 cent, terwijl de „vrije” prijs reeds tot 40 cent gestegen was.

Intusschen laat de regen op zich wachten. Voor-teekenen genoeg. Als zoo dikwijls reeds.

De Pers.

La Esperanza, het Spaansche weekblad onder Redactie van den Heer Emilio L. Henriquez heeft met het 32ste nummer van 3 October opgehouden te bestaan.

De hoeveelste Curaçaosche persbroeder is dat al, die ter ziele gaat? (A. d. C.).

Wistaria.

Het Engelsche oorlogsschip *Wistaria* heeft een bezoek gebracht aan Curaçao. Het is een kleine boot van 1200 ton met 7 officieren en 97 manschappen.

Erkenning van natuurlijke kinderen.

Het uitvoerige betoog van Voz, dat de wet niet

Confiserie en Chocolaterie Royales

J. A. KRUL

Salon de Rafraîchissements

NOORDEINDE 44 DEN HAAG

Wissel In- en Verkoop Credietbrieven Telegrafische Uitbetalingen	Hollandsche Bank voor West-Indië	Incasseringen Handelsinformaties Rembours- en Document.-Credieten
	Heerengracht 252 AMSTERDAM Telefoon N. 3290 CURAÇAO CARACAS VENEZUELA Belast zich met alle Bankzaken op West-Indië, Venezuela, Columbia en Midden-Amerika.	

 Hollveranciers	G. J. R. VAN DER GAAG & ZOON
	GROENMARKT 27 TELEPHOON No. 2512 DROGERIEN :: :: CHEMICALIËN DEPOT DER MEEST BEKENDE BINNEN- EN BUITENLANDSCHE SPÉCIALITÉS

erkenning door den werkelijken vader eischt, komt hierop neer: „Dat het Burgerlijk Recht van den „vader” spreekt bewijst alleen, dat het den man, die een kind erkend heeft als de vader beschouwt, niet dat het eischt, dat de verwekker van het kind alleen tot de erkenning zal worden toegelaten.”

Het Archief.

Liefde voor de Curaçaosche geschiedenis, de laatste weken niet weinig aangewakkerd door de schitterende artikelen in de *Amigoe* over „Curaçao en zijne vroegste bewoners”, doet ons, misschien ten onrechte, vreezen voor het lot van het plaatselijk Koloniaal archief. Onder de officieele berichten hebben wij gelezen, dat de heer Lansberg, tot dusver archivaris, na zijne terugkomst uit Holland als zoodanig (niet op zijn verzoek?) ontslagen is, en de ambtenaar, die met de waarneming van die betrekking belast was, is daarvan verder ontheven. De bezuiniging, die ook op Curaçao nog groote lijnen mist, zal toch niet ertoe leiden, dat het archief nu verder aan zijn lot overgelaten blijft?

Van St. Martin.

Verschillende brieven in de *Amigoe* klagen zeer over de verbinding met Curaçao. Het zeilschip *Johanna* laat eindeloos op zich wachten. Intusschen heeft St. Martin op 15 September bezoek gekregen van een stoomschip, het eerste in 1923, n.l. de *Karibia*. Dit heeft weer de aandacht gevestigd op de stoomverbinding. „Van verschillende zijden is de vraag gesteld”, zoo lezen wij, „of wat het Gouvernement thans voor de „*Johanna*” uitgeeft, gevoegd bij hetgeen er de laatste jaren gemiddeld aan reis- en verblijfskosten betaald wordt voor de daarvoor in aanmerking komende ambtenaren met hun gezin over Barbados, Martinique of Porto Rico, niet voldoende zou zijn om met een stoomvaartmaatschappij een contract te sluiten en een stoomschip als de „*Karibia*” iedere maand of om de zes weken een reis naar de Bovenwindsche te laten doen. De postverbinding met Curaçao is goed geregeld over St. Thomas en Porto Rico; gewoonlijk ontvangt men om de tien dagen brieven van Curaçao en bestaat er gelegenheid voor verzending van correspondentie. Een behoorlijke gelegenheid voor personenvervoer ontbreekt nog steeds. Behalve hetgeen de stoomboot uit de koloniale kas zou krijgen, kan het vervoeren van andere dan gouvernementspassagiers en lading ook nog wat opbrengen; verschillende passagiers zijn met de „*Karibia*” naar Curaçao vertrokken.”

Echter heeft het gouvernement een andere schoener, de *Cyriel*, in dienst gesteld voor de verbinding met de bovenwindsche eilanden.

Verder lezen wij:

„Langzaam doch merkbaar gaat de emigratie naar Amerika haren gang. Dikwijls vertrekken er personen, soms zelfs bij groepjes, van de Bovenwindsche eilanden naar de Vereenigde Staten, of hoort men van anderen, die zich gereed maken om weg te trekken. De gewone weg is over St. Thomas of Curaçao. Door een wekelijksche emigratie van 15 personen moet ons eiland wel langzamerhand ontvolkt worden.”

Uit den Verren Vreemde.

Tôt ou tard tout se sait.

Niet alleen de onder het stof der archieven verborgen raadselen komen telkens aan bovenvermelde uitspraak herinneren, ook van onder het zand en van uit het dichte woud komen herhaaldelijk getuigenis meespreken ter ont-hulling van geheimen of tot het opheffen van strijdvragen. De jongste tijd is wel heel rijk aan gelukkige vondsten. Hoe naar de wereldgebeurtenissen ook zijn, hoe zeer de groote vragen van den dag de natieën ook bezig houden, dit belet niet dat een groot aantal onderzoekers en geleerden, meer nog dan in gewone tijden, hun vernuft scherpen op het blootleggen van schatten, die honderden, duizenden, ja miljoenen van jaren, onder den grond, aan lucht en licht onttrokken zijn geweest.

Na de opzienbarende ontdekkingen in Mexiko en in

Egypte, aan wier uitwerking ijverig en stelselmatig wordt voortgearbeid, nu de blootlegging van het Bijbelsch Millo in Jerusalem, en het opgraven van dinosaurus eieren in de zandwoestijn van Mongolië, het eerste een 3000 jaren oud, de laatste versch geleegd een 10 tal miljoen jaren geleden.

Opgravingen te Jerusalem. Het Millo ontdekt.

Professor Macalister seinde aan de „Daily Telegraph”: „De noordelijke muur van de versterking der Jebusieten, met den toren, zijn ontdekt”.

Het geheimzinnige „Millo” zou dan eindelijk uit het stof der eeuwen opgegraven zijn. De uitdrukking Millo, komt in den Bijbel op de volgende plaatsen voor: (wij volgen de Staten-vertaling N.R.Crt. 27 Nov.).

„Alzoo woonde David in den burcht en noemde die Davids stad. En David bouwde rondom van Millo af en binnenwaarts (I Samuel V—9.)

„En David bouwde de stad rondom van Millo af, en rondom heen; en Joab vernieuwde het overige der stad (I Kronieken X 1—8).

„Dit is nu de oorzaak van het uitschot dat de Koning Salomo deed opkomen om het huis des Heeren te bouwen en zijn huis en Millo en den muur van Jerusalem..... (I Koningen IX—15.)

De Staten-vertaling teekent bij dit vers aan: „Men meent, dat dit Millo eenig groot bolwerk is geweest om het paleis des Konings, waar het volk, eerst inkomende ontvangen werd; en dienende tot een vertrek of wachthuis voor de Koninklijke wacht”.

Het Millo was zeer oud en bestond reeds toen David pl.m. 1000 v. C. de stad veroverde.

Alle mededeelingen kloppen met de meening van professor Macalister, die echter in zijn laatste verslag nog de mogelijkheid openliet, dat het Millo hoofdzakelijk als waterscheiding tusschen de valleien van den Cedron en den Tyropoon zou aangelegd zijn. De gangbare meening tot dusver is, dat het Millo de laatste versterking der Jebusieten zou geweest zijn, een kleine stam, die zich op die „hooge plaats” nog eenigen tijd had weten te handhaven, toen David de overige deelen der stad en haar omgeving reeds veroverd had.

De eieren van den voorhistorischen dinosaurus.

Deze zijn gevonden in de Gobi-woestijn in versteenden toestand door de derde Azië-expeditie, die op initiatief van prof. H. Osborn uit Amerika gezonden is. Zij stond onder leiding van Mr. Roy Chapman Andrews. Toen de belangrijke vondst gemeld werd is prof. Osborn zelf naar Mongolië gegaan, vanwaar hij met de andere leden der expeditie sedert te New-York is teruggekeerd. Aan hetgeen de Times-correspondent vermeld heeft ontleenen wij het volgende:

„Ik heb een dozijn versteende eieren van den dinosaurus gezien, ik heb ze in de hand genomen, gewogen en gemeten en ik heb gestaard op de tekening der schalen, die nog even duidelijk te zien was als die op het ei van een hedendaagschen vogel. Eén der eieren is in het midden doorgebroken en duidelijk kan men nog het zuiver witte embryo-skelet zien van een ongeboren dinosaurus, in zijn bed van (thans) rotsachtige substantie, waarmee de natuur het omgeven heeft. Deze buitengewone eieren zijn tusschen vier en acht inch (8 à 16 c.M.) lang en vertoonen al den vorm van twee gepunte uiteinden die de eieren van alle reptielen kenmerkt. Sommige zijn een weinig afgeplat, één ervan is echter nog volmaakt in den oorspronkelijken vorm en zijn lengte is driemaal zijn diameter. Vijf zijn er in één „nest” gevonden en negen in een ander, precies zooals ze door het moederdier gelegd zijn in het zand, om door de zonnearme uitgebroed te worden. Dicht bij het nest met vijf eieren is een compleet geraamte van een dinosaurus gevonden, in een houding, die er op wijst dat het moederdier de eieren juist gelegd had, toen de zandstorm kwam opsteken, die de moeder met haar eieren heeft bedolven en die ze op zoo wonderbaarlijke wijze heeft bewaard tot de ontdekking van nu miljoenen jaren later.

Het is leerrijk na te gaan, hoe deze eieren met hun breekbare schalen zoo lang bewaard konden blijven in fossielen toestand. Ze werden gelegd op een beschutte plek, om daar in de zon te braden en de wind heeft ze, tot een diepte van slechts een paar voet, met stuifzand bedekt. In den loop der eeuwen is het droog geworden ei gebarsten en het zachte zand is naar binnen gedrongen en heeft de ruimte ingenomen, waar de inmiddels verdampte vloeistoffen oorspronkelijk geweest waren. Door dat zand zijn de eieren echter als het ware opgevuld en het heeft de schil tot steunsel gediend bij het versteeningsproces, dat langzamerhand begon door te werken.”

Als merkwaardigheid van groote beteekenis wordt er ook op gewezen, dat de gevonden skeletten de gelijkheid hebben vastgelegd van de dinosauri in Azië met die wier geraamten gevonden zijn in Montana (Ver. Staten) zoodat de gemeenschap dezer landen boven twijfel verheven is. Daar de doorbraak, welke de Behringstraat heeft doen ontstaan,

DE
„ADI POESTAKA”
UITGEVERS-MIJ EN
ALGEMEENE BOEKHANDEL

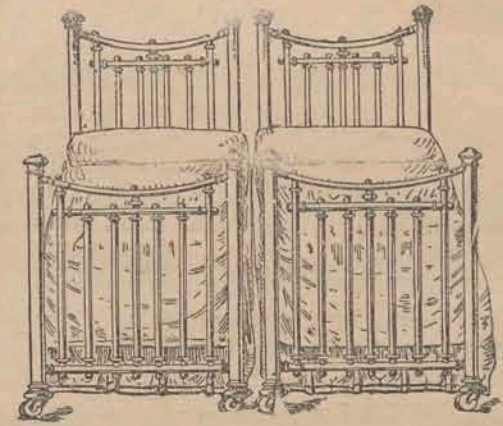
Laan van Meerdervoort 332 's-Gravenhage

levert

**ALLE WERKEN
OP ELK GEBIED**

Studieboeken voor Lager-, Middelbaar- en
Hooger Onderwijs; Leer- en Woordenboeken
voor Indonesische, Algemeen-Oostersche en
Moderne Europeesche Talen

W. J. M. SIMONIS
voorheen Firma Th. A. A. SIMONIS.
GROENMARKT 34, over de Prinsstraat.
TELEFOON H. 44.0 DEN HAAG

Specialiteit in BEDDEN
Groote keuze vanaf het beste tot het
eenvoudigste.

Magazijn geopend van 8½ tot 6 uur.

**LEDEN VAN DE
VER. „OOST EN WEST”**

hebben op vertoon van hun Lidmaatschap-
kaart toegang tot de Clublokalen Restau-
ranten Leeszaal van de **Amsterdamsche
Burgerwacht**, Singel, hoek Vijzelstraat
Amsterdam.

Zij kunnen er elken Maandagmiddag
tusschen 12 en 2 uur Bestuursleden van de
Afdeeling Amsterdam der Vereeniging Oost
en West aantreffen.

WISBRUN & LIFFMANN
Veenstraat 35-37 - Tel. 2593 - Den Haag

DAMES MODEARTIKELN.
ZIJDEN STOFFEN, FLUWEELEN, KANTSTOFFEN.
ALLE SOORTEN GARNEERINGEN, ENZ.

BALARTIKELN.

BESCHIKBAAR.

VLEUGELS, PIANO'S
KUNSTSPELPIANO'S
ORGELS

REPARATIE - STEMMEN - RUILEN

Speciale Inrichting voor het
gereedmaken voor de TROPEN

GOOSEN & SWAGERMAN
DEN HAAG
BOEKHORSTSTRAAT 149 - TEL. H 2051

KANTOORBOEKEN
LOSBLADIGE BANDEN

VOOR ALLE DOELEINDEN
VRAAGT GEILL. CATALOGUS

H. v. RIJENAM - DEN HAAG
ORANJELAAN 21, Telef. 2157/58

**BINDT GIJ AL ZELF UW MUZIEK
IN EEN H.V.R. BAND?**

Alle bladen liggen volkomen vlak - Vraagt uwen Boekhandelaar

FIRMA J. ASJES Ez.

CARROSSERIE EN RIJtuigFABRIEK

ALKMAAR

BOUW VAN ALLE SOORTEN RIJtuIGEN,
KOETSEN EN CARROSSERIEEN VOOR
.....PERSONEN- EN VRACHTVERVOER.....

NEDERL.-INDIË, OUD EN NIEUW.
NOBELSTRAAT 20 'S-GRAVENHAGE

In den nu loopenden jaargang (Mei 1923—April '24)
verschenen de volgende belangrijke, rijk geïllu-
streerde bijdragen:

- Dr. F. D. K. BOSCH, Een hypothese omtrent den oorsprong
der Hindoe-Javaansche kunst.
 - S. KALFF, Iets over Blitar.
 - Prof. J. A. LOEBER, Een oeroud wapen. II. Het blaasroer
in Europa.
 - Dr. J. I. PAERELS, De Katoen-cultuur.
De cultuur van Gambir in den Indischen
Archipel.
 - P. B., Boetan's Expositie.
 - Dr. EUG. M. M. PARAVICINI, Over de kapmessen van
Nederlandsch-Indië.
 - Prof. Dr. Ph. S. VAN RONKEL, Een nieuw boek over eene
oude beschrijving van Indië en China.
 - Jhr. B. C. C. M. VAN SUCHTELEN, De ruïne van het
oud-Portugeesche fort op Poeloe Endeh (Zuid-Flores)
met naschrift door Dr. G. P. ROUFFAER.
 - Een zilveren hu'deblijk aan de Koningin uit Borneo's
binnenland.
 - W. O. J. NIEUWENKAMP, Een kort bezoek aan de eilanden
Kisar, Leti en Roma.
 - Z., De Sultan van Boeloengan.
- Proefnummer wordt op aanvraag gratis toegezonden.

UITZENDING DINERS
N. KEUR

TEL. M. 1133 Tel. M. 1133

35 KONINGSPLEIN 35

DINERS AAN HUIS
BEZORGD: f1.- TOT f1.40
BEZORGING DOOR DE GEHEELE STAD

:: TRICOT ONDERGOEDEREN ::
VAN
JANSEN & TILANUS, FRIEZENVEEN

geacht wordt slechts een 250000 jaren geleden te hebben
plaats gehad, klopt ook dit.

Prof. Osborn meent met deze gegevens den draad
in handen te hebben om nieuwe aanwijzingen te kunnen
geven over de verspreiding der dieren en ook van den
mensch over den aardbol.

Hierbij vloeien dan de ontdekkingen in Mexiko met die
in Mongolië samen, aangezien de in Midden Amerika
gevonden oude steden ook komen vertellen van voorhisto-
rische gemeenschap tusschen de landen, die nu door den
Stillen Oceaan gescheiden zijn. Daarentegen sluiten de ont-
dekkingen in het graf van Toet Hank Amen aan bij die
in Jeruzalem om gissingen in de oude geschiedenis tot
stellige feiten te maken.

De positie der Indiërs in de Dominions.

De Britsch-Indische bladen bespreken allen hetgeen ter
Londensche Rijkconferentie te berde is gebracht over de
positie van de Indiërs in de dominions. In het algemeen
hadden zij een gunstiger uitslag verwacht. Nu dit vraag-
stuk weer aan de orde werd gesteld, nadat het in verschil-
lende deelen van het Rijk beroering heeft gebracht en nu
de Indische zaak in Sir Tej Bahadoer Saproe een bijzonder
bekwaam woordvoerder vond, hoopte men op een stellig
resultaat van verbetering. Het verzet van generaal Smuts
om in Zuid-Afrika aan de Br. Indische immigranten bur-
gerrecht op gelijken voet als aan de Britsche immigranten
te bezorgen, heeft belet tot een bindende uitspraak te
komen, terwijl ook de voor Kenya aangenomen gedragslijn,
die de Britsche kolonisten boven de Indische bevoorrecht,
grievend is blijven doorwerken. Maar daarnaast vinden de
gematigde bladen toch ook reden tot verheugenis in de
uitspraak van de vertegenwoordigers van Canada, New-
foundland, Australië en Nieuw-Zeeland, die zich weer voor
gelijkheid van burgerlijke rechten uitgesproken hebben. Bij
de beprekingen moest erkend worden dat in deze kroon-
koloniën feitelijk nog niets is gedaan om de beslissing, in
gelijken zin, van 1921 tot haar recht te doen komen; de
toezegging is nu gedaan aan comité's op te dragen de oplos-
sing der kwestie in studie te nemen en voorstellen in te
dienen. In Queensland en West Australië hebben de Indiërs
geen stemrecht, noch voor de gemeente, noch voor het
gemeenbest; in Canada missen zij 't voor het dominion,
in Br. Columbia bovendien voor de provincie. Mocht deze
uitsluiting opgeheven kunnen worden, dan vleit men zich
met de hoop, dat de Z. Afrikaansche staatslieden ook meer
toeschietelijk zullen worden. Voor Kenya verwacht men
goed effect van den eveneens nu verkregen maatregel, waar-
door de Onderkoning van Indië voorlaan rechtstreeks over-
leg kan plegen met het Colonial-office, zonder per sé de
tusschenkomst te behoeven van het Ministerie voor Indië
(India office).

Een verstandige raad, lijkt 't ons, dat van Br. Indische
zijde niet langer aan allerlei middelen wordt gedacht om de
bestaande spanning te vergrooten en de verbittering te
verschepen. Als een geest van verzoening en samenwerking
hiervoor in de plaats komt, zullen de betrokken staats-
lieden gemakkelijker werk hebben. Alleen, dat is gemak-
kelijker gezegd dan bereikt, doorgaans vindt elke partij dat
het ongelijk aan de zijde van de andere is, en goede raad
vermag die overtuiging niet weg te nemen.

De prins van Wales naar Z. Afrika.

De prins van Wales zet zijn bezoeken aan de overzeesche
gebieden van het Britsche rijk voort. En hij blijft dit doen
op een manier, die van ernst getuigt om die gebieden wat
beter te leeren kennen dan doorgaans 't geval is wanneer
een prins zich even vertoont meer om zich te laten zien
dan om zelf te zien. Hij neemt er maanden voor. Hij denkt
in April op reis te gaan en minstens 3 maanden uit te
blijven. Kaapkolonie, Oranje vrijstaat, Transvaal, Rhodesia,
Br. Centraal Afrika krijgen een heurt. Over Natal zal de
terugreis gaan door de Br. koloniën in Oost-Afrika: Kenya
en Oeganda; waarschijnlijk wordt ook Egypte aangedaan.
Alles is geregeld in overleg met generaal Smuts tijdens
diens verblijf in Londen, ter bijwoning van de Rijkskon-
ferentie.

Mededeelingen.

Van de Afdeling Utrecht:

Vereenigingen: Oost en West, afd. Utrecht en
Omstreken, de Nederl. Maatschappij van Nijver-
heid en Handel, dep. Utrecht, de Stichtsche In-
dustrie-Club te Utrecht en de Handelssociëteit
aldaar:

VOORDRACHT van den Heer J. Kremer, Kapi-
tein ter Zee, over: *De expeditie naar het Centraal
Gebergte van N. Guinea (Wilhelminatop) 1921-22*,
te houden in een der zalen van het Jaarbeurs-

restaurant, Vredenburg, op *Vrijdag 7 December*
e.k. des avonds ten 8 uur.

Van het Informatie-Bureau:

VOOR DEN INDISCHEN DIENST ZIJN BESTEMD:
Mej. J. L. M. van der Henij, Rijkskranksinnigengesticht te
Grave, als verpleegster 1e klasse bij het Kranksinnigen-
wezen.
Jhr. S. de Ranitz, Denneweg 50, 's-Gravenhage, en
G. R. J. Haentjes Dekker te Soesterberg, beiden als Lid van
het Hoog Militair Gerechtshof in Ned. Indië.
Mr. C. E. E. Kuntze, Bezuidenhout 23, Den Haag, als amb-
tenaar ter beschikking voor den dienst der belastingen.

**UITZENDING VOOR DEN NEDERLANDSCH-INDISCHEN
STAATSDIENST.**

Voor de na te noemen betrekkingen bij 's Lands dienst in
Nederlandsch Oost-Indië, waarin moet worden voorzien door
uitzending vanwege het Departement van Koloniën, bestaat
thans gelegenheid tot mededinging:

- a. Onderwijzer(es) bij het openbaar lager onderwijs (voor
onderwijzeres hoofddake vereischt).
- b. Verpleegster bij het kranksinnigenwezen.
- c. Opzichter werkplaats voor afd. instrumentmakerij bij
den dienst der Staatsspoorwegen.
- d. Technicus voor electro-zwakstroom bij den dienst der
Staatsspoorwegen (leider spoorwegtelegraafdienst).
- e. Instrumentmaker voor de spoorwegelectrificatie.
- f. Officier van gezondheid 2de klasse in vasten of tijde-
lijken dienst.

Zij, die voor uitzending tot een dezer betrekkingen in
Nederlandsch Oost-Indië in aanmerking wenschen te komen,
kunnen zich tot het verkrijgen van inlichtingen wenden tot
het Ministerie van Koloniën, 9de afdeling, onderafdeling
A.B. (voor de betrekkingen genoemd onder a t/m e) en tot
de 8ste afdeling (voor de betrekking onder f).

Mutaties van 28 Nov. tot 5 Dec. 1923.

Nieuwe leden.

- Mevrouw de Rochemont, Stationsweg te Woudenberg (afd.
Utrecht) f 5.—
 - J. E. Edie, Ass.-Resident m. v. Poortstraat 24, Utrecht f 5.—
 - Herbert W. Böcking, Directeur In- en Expt. Mij., Koningslaan
15, Amsterdam. f 5.—
 - P. Boon, Fabrikant te Hoogezand (Groningen). f 5.—
 - Mevrouw L. V. J. France, Frankenslag 19, Den Haag. f 5.—
- Afschrijven.**
- C. G. Toorop, 1e Luit. N.-I. L., Nijmegen, St. Anna 64.
 - M. Brands, Apeldoorn, Koningsstraat 42.
 - J. Gerritsen, cand. Ind. Ambt., Leiden, Zijlsingel 49.
 - T. Starke, Arts, Zeist, Utrechtse Weg 2 (overleden).
 - Dr. J. W. Gunning, Dir.-Secr. Ned. Zending, Noordwijker-
hout (overleden).
 - H. van Ommeren, Redacteur v. d. Surinamer, Paramaribo
(overleden).
 - De Algemeene Plantersbond, Plantage Jagtlust, Suriname.
 - R. L. Currie te Paramaribo.
 - M. A. Jabbar te Paramaribo.

Adresveranderingen.

- B. Braat, O.-I. Ambtenaar m. v. van: Bloemendaal, villa
Hoogh-Duynne naar: Vlissingen, p.a. fam. M. C. Braat,
Huize „Veldzicht“.
- W. Huson, Asp. Controleur B.B. van: Boelcleng naar: Den
Pasar.
- J. Kippers, Comdt. Gew. Pol., van: Soekaboemi naar: Can-
nes, Poste restante.
- H. M. Lublink Weddik, Ass.-Resident m. v. Den Haag, van:
Beeklaan 284 naar: Obrechtstraat 501.
- Ir. D. van Geuns, Den Haag, van: Anna Paulownastraat 19
naar: van Stolkweg 2.
- J. W. A. Boots, Controleur B.B. Den Haag, van: Regen-
tesselaan 93 naar: Jacob Mosselstraat 6.
- J. M. L. Lotz, Architect-Leeraar M.O. van: Den Haag, Edi-
sonstraat 70 naar: Voorburg, Laan v. Middenburg 44.
- H. A. L. Meene, O.-I. Ambt m. v., van: Zeist naar: Bilt-
hoven, Julianalaan 84.
- F. J. Heeres, Luit. ter Zee 1ste kl., Den Helder, van Hotel
den Burg naar: Dijkstraat 49.
- H. Bossert, Onderluitenant Inf., van: Weltevreden, Hotel
„Astor“, Goenoeng Sahari 60 naar: Den Haag p.a. Mevr.
J. Gebhard, Beeklaan 488. f 5.—
- F. W. Stammeshaus, Gezaghebber B.B., van: Utrecht, Jacob
Geelstraat 9 naar: Weltevreden B.B.
- Ds. J. A. Th. Krol, Em. Predikant, van: Naarden, Tuin-
dorp 4 naar: Nice, Rue Dalpozzo 12.

A. GRUDA & Co REINKENSTRAAT 8
TELEF. M. 2692

Voorheen Chef-Coupeur „Jagershuis“

Dames- en Heerenkleeding naar Maat
Prima Engelsche en Schotsche Stoffen

Scherp concurrerende prijzen

PAUL J. JACOBS
2de Sweelinckstr 73a, h. 2de v. Blankenburgstr.
DEN HAAG

Horloges, Klokken, Pendules, Carillons, enz.
GESORTEERDE JAPAN- EN CHINA-AFDEELING
Atelier voor alle Reparatiën
Export naar Oost- en West-Indië.

Instituut „VAN WIJNGAARDEN“
 Neutrale School voor M.U.L.O. Jongens en Meisjes
 2de SCHUJTTSTRAAT 332 (Duinoord) - DEN HAAG

Afd. A (6 leerjaren) opleid. H. B. S., Lyceum en Gymnasium
 Afd. B. (3 leerjaren voor leerlingen boven 12 jaar). Op-
 leiding voor verschillende examens.
 Schoolgeld f 60.— tot f 100.— per jaar.
 Kleine klassen, ruime lokalen. Centr. verwarming. Electr. verlichting.

N.V. HOOGWERFF, CHABOT & VISSER'S
WIJNHANDEL

Hoofdkantoor: ROTTERDAM, Jufferstraat 21c - Tel. 1155
 Filiaal: 'S-GRAVENHAGE
 Noordwal 4, Tel. 2461

Filiaal: ARNHEM
 Eusebiusbl. singel 1a, Tel. 195

Vereeniging „OOST en WEST“.
 HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 'S-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. Jongelieden. Ouders of Voogden van alle landaarden in Oost- en West-Indië, die gratis hulp wenschen voor het zoeken van kamers of kosthuizen, voor afhalen van boord, voor toezicht op de studie, voor beheer van gelden, enz. ten behoeve van hun kinderen of pupillen, kunnen zich — onder opgave van de noodige gegevens — wenden tot het Bureau der Gedelegeerden der Studie-Commissie. Adres: Prins Mauritsplein 23, Den Haag.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstreckende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende. Men wende zich tot den Secretaris, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. H. 4519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 n.m. Schriftelijke verzoeken om inlichtingen zonder bijvoeging van porto voor de beantwoording worden als regel buiten beschouwing gelaten.

TEHUIS VOOR INDISCHE STUDENTEN, Prins Mauritsplein 23, Den Haag. Gelegenheid voor Studeerenden van alle landaarden uit Oost- en West-Indië tot logeeren, koffiedrinken en dineeren; logeeren f 1,50, noenmaal f 0,75 en diner f 1.— Aanvragen te richten aan den heer J. C. HIETINK, Directeur.

TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan“, van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Nederlandsch-Indiërs een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. DE MUNNIK, Telef. Scheveningen No. 248

LEESZAAL, Heulstraat 17. Bevat de actuele lectuur betreffende Oost- en West-Indië.

* * Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West“, Heulstraat 17 en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

- a. 1. Een boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn. (Tweede druk). Prijs: f 0.50 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
2. Onze Oost. II. Iets over den Inlander en zijn Zieleleven, door T. J. BEZEMER. Prijs: f 0.05 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
- b. Onze West Tweede druk bestaande uit:
 1. De Kolonie Suriname, door FRED. OUDSCHANS DENTZ;
 2. De Kolonie Curaçao, door Mr. B. DE GAAY FORTMAN. Prijs: f 0.50 en f 0.06 frankeerkosten.
- c. Staats- en particuliere betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen: Werkring en Vooruitzichten.
 - No. I. De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië. (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's.) Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
 - No. II. De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie. (2de verbeterde druk). Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - No. III. De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië. (2de verbeterde druk). Prijs: f 0.50 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
 - No. IV. De Ingenieur in Nederlandsch-Indië. (2de verbeterde druk). Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - No. V. De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - No. VI. De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - No. VII. De Vooruitzichten van den Nederlandschen Arts in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
 - No. VIII. De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië. Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - No. IX. De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië. (Opnieuw herzien). Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - No. X. De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederl.-Indië. Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
 - No. XI. De Geëmpl. bij de Rubber-(caoutch.) cultuur en bij eenige Bergcultures in N.-Indië. Prijs: f 0.40 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - No. XII. Onze Koloniën. Prijs f 0.35 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

- Serie I.
- No. 1. Nederlandsch-Indië en de handel.
 2. Indische toestanden gezien door een Inlander.
 3. Het leven van den bestuursambtenaar in het binnenland.
 4. Sarikat-Islam.
 5. De Suikerrijverheid in Nederlandsch-Indië.
 6. De afschaffing van de laatste heerdiensten op Java.
 7. Denkbeelden der Inlanders van onzen Indischen Archipel omtrent het ontstaan van ziekten.
 8. De Europeesche vrouw in Indië.
 9. De bosschen van Nederl.-Indië, hunne benutting en verzorging.
 10. Over de Kolonie Suriname.

- Serie II.
- No. 1. De militaire positie van Nederlandsch-Indië.
 2. Het Javaansch toneel.
 3. Het spoor- en tramwegwezen in Nederlandsch-Indië.
 4. De theecultuur op Java.
 5. 's Lands Plantentuin te Buitenzorg.
 6. Een doode taal in Indië.
 7. De inlandische dorpsgemeenschap op Java.
 8. De rijstteelt in Nederlandsch-Indië.
 9. De Javaan gelijk bij schijnt en is.
 10. Brandende Koloniale Vraagstukken.

- Serie III.
- No. 5. Nederlanders in Indië.
 6. Het Nederlandsch-Indisch Volkseredietwezen.
 7. Het leven van den Europeeschen militair in Ned. Oost-Indië.
 8. De Slavernij in Oost-Indië.

N.B. Beleefd verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het INFORMATIE-BUREAU, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

Bovenstaande werkjes zijn ook verkrijgbaar bij den Hoofdvertegenwoordiger der Vereeniging in Ned.-Indië, den Heer Mr. K. FAUSER, Soemenep (Madoera).

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Het Secretariaat-Penningmeesterschap der Afdeeling 's-Gravenhage is gevestigd Heulstraat 17 (zetel Hoofdbestuur).

Koninklijke Paketvaart-Maatschappij.

Geregelde mail-, passagiers en vrachtgoederendienst.

tusschen de havens in den Nederlandsch-Indischen Archipel, in verbinding met Singapore, Penang en Australië

Uitvoerige dienstregelingen zijn verkrijgbaar bij de Directiën te Amsterdam en te Batavia.

BESCHIKBAAR.

C. HOYNG
 SPUISTRAAT 20-22 DEN HAAG
 AMSTERDAM - UTRECHT

KRISTAL - PORSELEIN

VAZEN, BLOEMPOTTEN, ZUILEN MET POTTEN, KLOKSTELLEN, ENZ., ENZ., UIT DE PLATEELBAKKERIJ „ZUID-HOLLAND“ TE GOUDA

MAIL- en HUTKOFFERS in alle afmetingen

Garantie voor gave overkomst

Firma JOS. BROUWERS
 Wijnhandel

Kantoor: Noordeinde 202 - DEN HAAG - Tel. H. 2913

SPECIALITEIT in **ROYAL BARSAC**
 Grand Vin Etampé à f 2.25 per flesch.

MEDOC, Superieur
 à f 1.25 per flesch.

Verder alle merken verkrijgbaar

N.V. GOGARN'S MEUBILEER.MIJ.

MEUBELN
 BETIMMERINGEN
 BEHANGERIJ
 STOFFEERDERIJ

DEN HAAG ROTTERDAM
 NOORDEINDE 64c WESTNIEUWLAND 13
 TELEFOONH. 1076 TELEFOON No. 1774

Nederl. Stoomvaart-Maatschappij „OCEAAN“
 Directie: Prins Hendrikkade 145, AMSTERDAM

Holland-Nederlandsch-Indië
 Vice-Versa

Agenten: MEYER & Co's SCHEEPVAART-MAATSCHAPPIJ
 AMSTERDAM—ROTTERDAM

Werelamerik

L. C. JACOBI voorheen J. F. CUIJPERS
 's-GRAVENHAGE - SOERABAYA
 Regentesselaan 123 bij Regentesseplein Tel. M. 1403

Wendt U voor
**Huur en Huurkoop, Inruilen, Repareeren,
 Stemmen en Transporteeren**
 tot bovenstaande in Nederland en Buitenland het **meest bekende adres.**

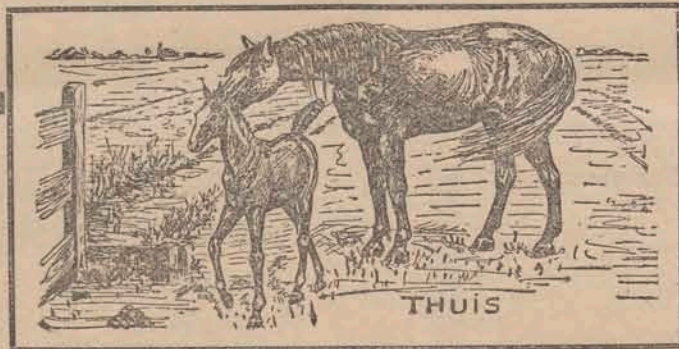
GROOTSTE voorraad, BESTE merken.
SPECIAL ADRES VOOR TROPEN-PIANO's
 UITSLUITEND ORIGINEELE MERKEN.

WANNEER GIJ

Dames- of Heeren-Kleeding wilt laten Oppersen, Repareeren, Keeren, Moderniseeren, Vermaken, opnieuw Voeren, onzichtbaar Stoppen, kortom wat gij maar wilt, ga dan naar

Kleermakerij „UNICUM”
 Anna Paulownastraat 30a, Tel. M. 4947
DEN HAAG
 De prijs wordt steeds **VOORUIT** bepaald.

BESCHIKBAAR.

De Paardenwereld

Geïllustreerd Weekblad

GEWIJD AAN

**Draverijen, Rensport, Concours-Hippique,
 Fokkerij, Hoefbeslag, enz.**

Abonnement (franco per post) f 6.- per jaar,
 desgewenscht te betalen in 2 halfjaarlijksche
 termijnen van f 3.—.

Bevat o.m. de officiële programma's van de Draverijen en Rennen
 dit jaar te houden op Duindigt.

AFZONDERLIJKE NUMMERS van dit blad zijn à f 0.20
 verkrijgbaar aan de Spoorweg-Kiosken te Alkmaar, Amersfoort, Amsterdam (1e en 2e perron), Apeldoorn, Bussum, Den Haag (H. S.), Gorinchem, Haarlem, Hilversum, Leiden, Rotterdam (Maas en Hofplein), Tiel.
 Daarenboven te 's-Gravenhage in **HILLEN'S Sigaren-Magazijn**, Prinsestraat 134 en Goudenregenstraat hoek Laan v. Meerdervoort, en bij de Uitgevers: Nobelstraat 20.

A. SCHRÖDER & Co.
 GROENMARKT 25-26-28 's-GRAVENHAGE

BELANGRIJKE

**PRIJSVERMINDERING IN
 DAMES-, JONGEDAMES-
 EN KINDER-CONFECTIE**

BESCHIKBAAR.

Magazijn „NEDERLAND”

KATTENBURG & Co.
 AMSTERDAM, DEN HAAG, UTRECHT, HAARLEM
 ROTTERDAM

Uitrustingen
 voor de Tropen

Op aanvraag toezending
 van catalogus

Onze reizigers
 zijn door
 het geheele land
 te ontbieden.

VERHUIZINGEN PER
Auto-Tapissières
H. VAN DEN BOLD
 APELDOORN :: TELEF. No. 273

Holland-Canada Hypotheekbank
 's-Gravenhage - Winnipeg
 Directie: Mr. J. D. P. TEN BOSCH te 's-Gravenhage - J. G. COSTER te Winnipeg